

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Zdravotně sociální fakulta

Činnost

**orgánů státu a orgánů územních samosprávných celků
při přípravě na řešení mimořádných událostí**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor:	Jaroslav Hruška
Vedoucí práce:	RNDr. Helena Majzlíková
Datum odevzdání práce:	16. května 2007

Anotace (abstrakt) práce v anglickém jazyce:

Bachelor's work annotation in English language:

ACTION OF PUBLIC AND MUNICIPALITY BODIES DURING THE PREPARATION FOR EMERGENCY EVENT SOLUTIONS

Within the state safety sector are determined fields of activities and authorities for emergency situation preparation and solution for individual state bodies in accordance with valid legal directives in Czech Republic.

The main goal of this Bachelor's work is to analyze the present safety system in Czech Republic and legal boundaries determining state bodies and municipality bodies' preparation in order to solve relevant emergency events. The following part is aimed at verifying if present legal boundaries, personnel and material preparation are sufficient for ensuring the state safety system basic assignments performance.

The analysis of safety system laws and documents valid in Czech Republic and own safety system analysis in sense of showing legislation development and valid legal standards are presented in individual articles of this Bachelor's work. To make these problems clear the identification of safety risks leading to emergency event creation there are characterized terms of emergency event and individual groups of possible risks. On the basis of these specifications in this work the attention was aimed at determination of system state bodies and municipality bodies' fields of activities and authorities, mainly in phase of emergency event preparation and solution.

The problems existing in this field mainly occurring in practical usage of individual legal standards are stated in this work on the basis of analysis results. It is essential if legislation terms are unified and cleared and power and responsibilities refilled to some bodies of security system of Czech Republic, mainly villages with widened field of activity and resolved not unified territorial authority of concurring bodies of integrated rescue systems in order to secure the unified procedure of emergency events preparation and solution.

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci na téma **Činnost orgánů státu a orgánů územních samosprávných celků při přípravě na řešení mimořádných událostí** vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích 16. května 2007

Jaroslav Hruška

.....

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych poděkoval RNDr. Heleně Majzlíkové, vedoucí bakalářské práce za odborné vedení a podporu při zpracování této bakalářské práce.

OBSAH:

<u>ÚVOD</u>	7
<u>Současný stav</u>	7
<u>Cíl práce a ověřované hypotézy</u>	7
<u>Metodika</u>	8
<u>1. ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY</u>	9
<u>1.1. Současný bezpečnostní systém ČR</u>	9
<u>1.2. Prvky bezpečnostního systému</u>	10
<u>2. MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI A IDENTIFIKACE RIZIK</u>	11
<u>2.1. Mimořádné události</u>	11
<u>2.2. Identifikace bezpečnostních rizik</u>	12
<u>3. OCHRANA PŘED MIMOŘÁDNÝMI UDÁLOSTMI</u>	14
<u>3.1. Ochrana obyvatelstva</u>	14
<u>3.1.1. Integrovaný záchranný systém</u>	16
<u>3.1.2. Havarijní plánování</u>	17
<u>3.1.3. Systém varování a vyrozumění</u>	19
<u>3.1.4. Nouzové zásobování</u>	20
<u>3.2. Ochrana veřejného zdraví</u>	20
<u>3.3. Ochrana před povodněmi</u>	20
<u>3.4. Ochrana před škodlivými účinky chemických látek</u>	22
<u>3.5. Ochrana před nežádoucími účinky ionizujícího záření</u>	23
<u>3.6. Ochrana komunikačních a informačních systémů</u>	25
<u>3.7. Příprava hospodářských opatření pro krizové stavy</u>	26
<u>4. POSTAVENÍ A ÚKOLY STÁTU V OBLASTI PŘÍPRAVY NA ŘEŠENÍ MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ</u>	28
<u>4.1. Ústřední prvky bezpečnostního systému ČR</u>	28
<u>4.1.1. Prezident republiky</u>	28
<u>4.1.2. Parlament ČR</u>	29
<u>4.1.3. Vláda ČR</u>	31
<u>4.2. Ministerstva a ostatní ústřední správní úřady</u>	33
<u>4.2.1. Ministerstvo zahraničních věcí</u>	34
<u>4.2.2. Ministerstvo obrany</u>	35
<u>4.2.3. Ministerstvo vnitra</u>	36
<u>4.2.4. Ministerstvo financí</u>	37
<u>4.2.5. Ministerstvo dopravy</u>	37
<u>4.2.6. Ministerstvo průmyslu a obchodu</u>	38
<u>4.2.7. Ministerstvo zemědělství</u>	38
<u>4.2.8. Ministerstvo práce a sociálních věcí</u>	38
<u>4.2.9. Ministerstvo životního prostředí</u>	39

<u>4.2.10. Ministerstvo spravedlnosti</u>	40
<u>4.2.11. Ministerstvo pro místní rozvoj</u>	40
<u>4.2.12. Ministerstvo zdravotnictví</u>	41
<u>4.2.13. Ministerstvo kultury</u>	41
<u>4.2.14. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy</u>	41
<u>4.2.15. Správa státních hmotných rezerv</u>	41
<u>4.2.16. Česká národní banka</u>	42
<u>4.2.17. Český telekomunikační úřad</u>	43
<u>4.2.18. Nejvyšší kontrolní úřad</u>	44
<u>4.2.19. Národní bezpečnostní úřad</u>	44
<u>4.2.20. Státní úřad pro jadernou bezpečnost</u>	45
<u>4.3. Výkonné prvky bezpečnostního systému ČR</u>	45
<u>4.3.1. Ozbrojené síly ČR</u>	46
<u>4.3.2. Policie ČR</u>	46
<u>4.3.3. Hasičský záchranný sbor ČR</u>	47
<u>4.3.4. Zdravotnická záchranná služba</u>	47
<u>5. POSTAVENÍ A ÚKOLY ORGÁNŮ ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ PŘI PŘÍPRAVĚ NA ŘEŠENÍ MIMORÁDNÝCH UDÁLOSTÍ</u>	49
<u>5.1. Orgány kraje</u>	49
<u>5.2. Orgány obce s rozšířenou působností</u>	51
<u>5.3. Orgány obce</u>	51
<u>6. SYSTÉM BEZPEČNOSTNÍCH RAD</u>	54
<u>6.1. Bezpečnostní rada státu</u>	54
<u>6.2. Ústřední krizový štáb</u>	54
<u>6.2.1. Ústřední povodňová komise</u>	55
<u>6.2.2. Ústřední nákazová komise</u>	55
<u>6.2.3. Ústřední epidemiologická komise</u>	55
<u>6.3. Bezpečnostní rada kraje a obce</u>	55
<u>7. POSTAVENÍ A ÚKOLY FYZICKÝCH A PRÁVNICKÝCH OSOB PŘI PŘÍPRAVĚ NA ŘEŠENÍ MIMORÁDNÝCH UDÁLOSTÍ</u>	56
<u>8. DISKUSE</u>	58
<u>9. ZÁVĚR</u>	62
<u>10. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY</u>	63
<u>11. KLÍČOVÁ SLOVA</u>	65
<u>12. POUŽITÉ ZKRATKY</u>	66
<u>13. PŘÍLOHY</u>	67
<u>Příloha 1 – Prvky bezpečnostního systému ČR</u>	67

<u><i>Příloha 2 – Krizová a branná legislativa – přehled</i></u>	67
<u><i>Příloha 3 – Třístupňové třídění rizik</i></u>	67

ÚVOD

Po celou svou dosavadní existenci se lidstvo střetává s mimořádnými událostmi a krizovými situacemi, které ohrožují životy a zdraví lidí, jejich majetek nebo životní prostředí. Lidská společnost se snaží vzniku těchto událostí zabránit, případně minimalizovat jejich následky na přijatelnou míru. V závislosti na stupni svého vývoje proto buduje různě účinné ochranné a obranné mechanismy.

Aby bylo možné co nejvíce čelit vzniku mimořádných událostí, je nutné vyhodnocovat možná ohrožení (tj. bezpečnostní rizika), plánovat, organizovat, realizovat a kontrolovat činnosti prováděné v souvislosti s přípravnými opatřeními a řešením mimořádných událostí.

Současný stav

Vývoj bezpečnostního prostředí ve světě v posledním období potvrzuje, že negativní trendy v bezpečnostním prostředí lze spatřovat zejména v oblasti tzv. nevojenského ohrožení. V důsledku globálních klimatických změn se častěji objevují hrozby v podobě rozsáhlých živelních pohrom, jako jsou povodně nebo sněhové kalamity, hrozbu představují i přes řadu preventivních a ochranných opatření nadále průmyslové havárie, zvyšuje se pravděpodobnost nehod při přepravě osob i materiálu a další hrozbu představuje především terorismus. Následky těchto událostí mohou mít dlouhodobější a rozsáhlejší účinky nejen na infrastrukturu a životní prostředí, ale zejména na obyvatelstvo.

V České republice jsou stanoveny v příslušných právních předpisech věcně příslušným orgánům působnosti a pravomoci na úseku bezpečnosti státu nejen v oblasti přípravy na mimořádné události, ale také při jejich řešení.

Cíl práce a ověřované hypotézy

V této bakalářské práci se budu zabývat rozborem současného bezpečnostního systému České republiky a právního rámce upravujícího zejména přípravu orgánů státu a orgánů územních samosprávných celků (obcí a krajů) na řešení mimořádných událostí a personální a materiálové zabezpečení přípravy tak, abych prověřil, zda je současný

právní rámec upravující řešenou problematiku dostačující pro zajištění plnění základních úkolů státu na úseku jeho bezpečnosti.

Metodika

V jednotlivých článcích bakalářské práce budu zejména analyzovat dostupné zákony a dokumenty související s bezpečnostním systémem České republiky (dále jen ČR). Pro ujasnění problematiky provedu nejdříve analýzu bezpečnostního systému ČR s poukázáním na jeho legislativní vývoj s uvedením přehledu příslušných právních norem. Dále se budu zabývat identifikací bezpečnostních rizik, která mohou vést ke vzniku mimořádných událostí a budu charakterizovat nejen mimořádnou událost, ale také jednotlivé skupiny rizik. Na základě stanovených cílů při ochraně obyvatelstva se budu dále věnovat vymezení působností a pravomocí jednotlivým orgánům státu v celém systému, zejména při přípravě na řešení mimořádných událostí a poté obdobně vymezení působností a pravomocí jednotlivým orgánům územních samosprávných celků. Na základě provedených analýz ve své práci zmíním problémy, které se vyskytují v řešené problematice a v návaznosti na použitou literaturu a související dokumenty vyhodnotím možné návrhy řešení uvedených problémů.

1. ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY

1.1. *Současný bezpečnostní systém ČR*

Současný bezpečnostní systém ČR je výsledkem procesů probíhajících od roku 1990. Zásadním způsobem byl nastaven v roce 1998 a je odrazem několikaletého vývoje. Při jeho vytváření bylo navázáno na české tradice a zkušenosti, ale současně byly využity i poznatky srovnatelných evropských demokracií. Hlavní principy zajištění bezpečnosti ČR jsou definovány v ústavním pořádku a navazujících právních předpisech.

Problematika bezpečnosti státu byla velmi obecně řešena nejdříve pouze v Ústavě ČR (ústavní zákon č. 1/1993 Sb.) přijaté v souvislosti se vznikem ČR. Ústava však upravovala pouze podmínky vyhlášení válečného stavu a vyslání ozbrojených sil mimo území ČR, takže nepokrývala všechny potřeby v oblasti zajišťování bezpečnosti ČR. Samostatný zákon (ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky) byl po zdlouhavém legislativním procesu schválen až v dubnu 1998.

Po přijetí ČR do NATO byly v říjnu 1999 schváleny zákony týkající se zajišťování obrany ČR:

- *zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky;*
- *zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky.*

Právní úprava týkající se mimořádných událostí nebyla do r. 1999 tvořena komplexně a neodpovídala stávajícím potřebám. Bylo přistoupeno k zásadnímu a systémovému řešení celé oblasti mimořádných a krizových situací a v srpnu 2000 byly schváleny

- *zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému;*
- *zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení (krizový zákon);*
- *zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy.*

Na tvorbu krizové legislativy měla významný vliv také změna územněsprávního členění státu a s tím související nově přijaté zákony o obcích a krajích a stanovení nových orgánů těchto územněsprávních celků.

1.2. Prvky bezpečnostního systému

Bezpečnostní systém je nástroj pro tvorbu a realizaci bezpečnostní politiky státu. Je tvořen centrálně řízenou soustavou prvků disponující funkčními kompetencemi stanovenými příslušnými zákony. Jedná se o orgány zákonodárné, výkonné a soudní moci, ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, zpravodajské služby, záchranné, havarijní a jiné sbory a služby, právnické a fyzické osoby, jejich vzájemné vztahy a pravidla činností. Prvky vytvářejí hierarchickou strukturu, jsou centrálně řízeny a koordinovány, případně na jednotlivých úrovních působí samostatně v rozsahu své působnosti. Prvky bezpečnostního systému ČR uvádím v přehledu v **příloze 1.**

Bezpečnostní systém ČR je vytvořen jako komplexní systém. Zajištění bezpečnosti státu vychází z bezpečnostních dokumentů ČR přijatých vládou ČR, ale i z bezpečnostních dokumentů, přijatých na mezinárodní úrovni, především NATO a EU, bezpečnost státu je zakotvena i v zákonech a dalších návazných právních normách. Přehled právních norem upravujících oblast bezpečnosti a stanovující základní práva a povinnosti státních orgánů, orgánů veřejné správy, právnických i fyzických osob při zajišťování bezpečnosti ČR uvádím v **příloze 2.**

Bezpečnostní systém ČR je nastaven tak, aby byl schopen řešit krizové situace a jiné závažné situace související se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením, při plnění spojeneckých závazků v zahraničí nebo při účasti ozbrojených sil ČR v mezinárodních operacích na obnovení a udržení míru (tzv. vojenské krizové situace), ale také všechny ostatní druhy krizových situací na svém území (tzv. nevojenské krizové situace).

Základními prvky bezpečnostního systému ČR jsou ústavní instituce a činitelé, tzn. prezident republiky, Parlament ČR a vláda, její stálé pracovní orgány - Bezpečnostní rada státu (dále jen BRS) včetně Ústředního krizového štábu (dále jen ÚKŠ) a jednotlivé resorty. Nezastupitelnou úlohu v něm zaujímají kraje, obce s rozšířenou působností (dále jen ORP) a obce, ale nelze opomíjet ani podíl právnických a fyzických osob. Tímto je garantováno, že za zajištění základních funkcí státu v běžném stavu, za přípravu státu na krizové situace, ale i za zajištění základních funkcí státu při krizových situacích odpovídají shodné ústavní instituce a činitelé.

2. MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI A IDENTIFIKACE RIZIK

2.1. Mimořádné události

Mimořádnou událost lze řešit buď standardním nebo nestandardním způsobem. Ve smyslu zákona o IZS je mimořádnou událostí každé škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činnostmi člověka či přírodními vlivy. Mimořádnou událostí jsou také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací. Krizová situace nastává tehdy, kdy standardní způsoby vyplývající z působnosti řešitelů již nepostačují a mimořádná událost přerůstá v krizovou situaci. V souvislosti s vyhlášením tzv. krizových stavů lze využít mimořádné prostředky k řešení krizové situace. Existuje tedy vzájemná podmíněnost mezi krizovou situací a krizovými stavy, spočívající v tom, že krizová situace nastává tehdy, kdy k řešení vzniklého ohrožení je nezbytné vyhlásit některý z krizových stavů.

Krizová situace je definována výčtem krizových stavů, které mohou být (podle intenzity a původu působících negativních faktorů) vyhlášeny k jejímu řešení. Hodnocení intenzity těchto faktorů je věcí individuálního posuzování, zejména s ohledem na rozsah zasaženého nebo ohroženého teritoria a charakter ohrožení.

Při zajišťování bezpečnosti vychází ČR z průběžného identifikování bezpečnostních rizik a hrozeb pro společnost, stát a občany a průběžným vyhodnocováním jsou tato rizika a hrozby klasifikovány zejména z hlediska aktuálnosti a míry pravděpodobnosti jejich uskutečnění. K eliminaci některých bezpečnostních rizik mohou být legitimně použity všechny prostředky státu včetně vojenské síly (teroristické akce, diverzní činnost, živelní katastrofy a pohromy, průmyslové a ekologické havárie, vznik a šíření epidemií, narušení mezistátních vztahů apod.).

Ministerstva a jiné ústřední správní úřady v rámci přípravy na mimořádné události vedou v oboru své působnosti přehled možných zdrojů bezpečnostních rizik, provádějí analýzy rizik a v rámci prevence posuzují připravenost těmto rizikům čelit. Na základě těchto analýz v rámci havarijního plánování sjednávají nápravu skutečností a stavů, které by mohly způsobit vznik mimořádné události. Každá událost, která vybočuje z klidového stavu, je pak posuzována a hodnocena zejména z hlediska jejího

rozsahu. Jedná-li se o událost malého rozsahu, řeší ji jednotlivé složky IZS podle norem jednotlivých složek IZS. Jde-li o události velkého rozsahu (mimořádnou událost), řeší ji dvě a více složek IZS s využitím dokumentace havarijního plánování. V havarijních plánech jsou uvedeny popisy činností a opatření prováděných při vzniku závažné havárie, zejména scénáře odezvy jednotlivých složek IZS na závažnou havárii, modifikované na místní specifika a případně i na časový souběh několika událostí. Jde-li o mimořádnou událost, kterou nelze odvrátit běžnou činností správních úřadů a složek IZS, vzniká krizová situace, kterou řeší orgány krizového řízení s využitím dokumentace krizového plánování. Krizové plány obsahují ucelený soubor postupů, metod a opatření, které věcně příslušné orgány užívají při přípravě na činnost v krizových situacích a k minimalizaci možných zdrojů krizových situací a jejich škodlivých následků.

2.2. Identifikace bezpečnostních rizik

Pojmenovat a případně vymezit rizika podle vlastností, včetně popisu jejich působení, je dosti obtížné. Abychom dovedli rizika pojmenovat, vymezit jejich vlastnosti a popsat jejich působení, je nutné je rozdělit z různých hledisek: z hlediska jejich vzniku (reálná, pravděpodobná, možná, teoretická), z hlediska času jejich působení a výskytu (evoluční-skoková, pomalá-rychlá, krátkodobá, střednědobá, dlouhodobá), z hlediska místa a rozsahu (bodová, liniová, lokální, plošná, územní, ohrožující jednotlivce=individuální, ohrožující skupiny=kolektivní), z hlediska nebezpečnosti pro člověka a společnost a z hlediska možných následků (omezující, ohrožující, poškozující), z hlediska zabezpečení funkcí státu (vnitřní-vnější, nevojenská-vojenská, bezpečnostní, politická, ekonomická, sociální, kulturní a náboženská, ekologická, civilizační /globalizační). Rizika mohou být dále klasifikována jako rizika přirozená - vyvolaná, dobrovolná – vnucená, očekávaná – neočekávaná, neovlivnitelná-ovlivnitelná, objektivní-subjektivní, identifikovaná-nedefinovaná (skrytá, dosud nenalezená) atd.

Podle původu lze rizika vymezit do dvou základních skupin – přírodní (živelní pohromy, epidemie) a antropogenní. Živelní pohromy lze dále třídit podle druhů živlů (země, oheň, voda, vzduch), epidemie podle působení na člověka, na zvířata (epizootie

= prudké nakažlivé onemocnění zvířat, které se rychle šíří i mimo oblast původního výskytu) či na rostliny (epifytie = hromadné nákazy polních kultur) apod. – viz **Příloha 3 - Třístupňové třídění rizik**. Při hodnocení rizik je nutné se zaměřit na stanovení pravděpodobnosti jejich vzniku, pravděpodobnosti účinků na stanovení míry přijatelnosti rizika.

3. OCHRANA PŘED MIMOŘÁDNÝMI UDÁLOSTMI

3.1. Ochrana obyvatelstva

Ochranou obyvatelstva se rozumí plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku.

V ČR je vytvořen ucelený systém opatření k zajišťování ochrany před mimořádnými událostmi. V oblasti ochrany obyvatelstva jsou působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků a práva a povinnosti právnických a fyzických osob upraveny především zákonem o IZS, dalšími právními předpisy pro oblast krizové legislativy a jinými právními předpisy připravovanými v působnosti ministerstev a ostatních ústředních správních úřadů.

Základním realizačním vládním dokumentem pro oblast ochrany obyvatelstva je ***Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015.***

MV vykonává v oblasti ochrany obyvatelstva **úlohu ústředního orgánu státní správy** v ČR a prostřednictvím generálního ředitelství HZS ČR sjednocuje postupy ministerstev, ostatních ÚSÚ, krajských úřadů, obecních úřadů, právnických osob a podnikajících fyzických osob. Na plnění úkolů ochrany obyvatelstva se podílejí ministerstva a ostatní ÚSÚ, jimž odpovědnost za ochranu života, zdraví a majetku vyplývá z jejich kompetencí a příslušných zákonů.

Významnou úlohu **na krajské úrovni** sehraávají HZS krajů, které plní úkoly orgánů krajů a obecních úřadů ORP v zajišťování přípravy na mimořádné události, provádění záchranných a likvidačních prací a ochrany obyvatelstva.

Občané mají možnost získávat potřebné informace od orgánů veřejné správy prostřednictvím hromadných informačních prostředků, tiskovin apod. Mohou využívat také internetovou stránku MV, kde jim jsou zejména v situacích, kdy se cítí ohroženi, poskytovány potřebné aktuální informace (např. při povodních, konfliktu v Iráku a teroristických útocích v různých částech světa). Na internetových stránkách krajů a ORP je tématika ochrany obyvatelstva a přípravy na mimořádné události také k dispozici.

Jedním z nástrojů pro plnění zákonem stanovených úkolů v oblasti ochrany obyvatelstva jsou **zařízení civilní ochrany** (dále jen zařízení CO) Tato zařízení jsou zřizována zejména u vybraných jednotek požární ochrany.

V trvalé provozuschopnosti je udržován **Jednotný systém varování a vyrozumění**. V havarijních plánech krajů a ve vnějších havarijních plánech jsou zahrnuta ve formě plánů konkrétních činností opatření k **evakuaci**. Jsou plánována především ze zón havarijního plánování jaderných zařízení, objektů nebo zařízení s nebezpečnými chemickými látkami a z území ohrožených přirozenými nebo zvláštními povodněmi. K zabezpečení **nouzového přežití obyvatelstva**, zejména evakuovaných osob, jsou využívána vhodná zařízení s možností ubytování a stravování a smluvně je zabezpečeno poskytnutí dalších nezbytných služeb. I tato opatření jsou řešena havarijními plány krajů. U HZS krajů jsou k dispozici mobilní soupravy pro nouzové přežití, v působnosti Ministerstva obrany jsou připraveny materiální základny humanitární pomoci a u MV – GŘ HZS jsou vytvořeny soupravy nouzového přežití pro několik stovek osob. V zónách havarijního plánování jaderných elektráren je k dispozici přímo na obcích potřebné množství ochranných roušek. K ochraně osob před kontaminací radioaktivním prachem, účinky pronikavé radiace a toxickými účinky nebezpečných látek je občanům doporučováno využívat k ukrytí ochranné vlastnosti staveb a k ochraně dýchacích cest, očí a povrchu těla používat improvizované prostředky ochrany.

Tématika ochrany člověka za mimořádných událostí se vyučuje povinně i na základních a středních školách, do škol jsou distribuovány metodické příručky pro učitele, videofilmy zaměřené na chování při povodních, při úniku nebezpečných látek a k poskytování právní pomoci. HZS krajů uskutečňují také vzdělávací a informační akce ve školách.

Výdaje na ochranu obyvatelstva jsou součástí výdajů státního rozpočtu, rozpočtů územních samosprávných celků a výdajů právnických osob a podnikajících fyzických osob. Z rozpočtové kapitoly MV jsou hrazeny výdaje na výstavbu a provozování Jednotného systému varování a vyrozumění, vytváření zásob pro nouzové přežití obyvatelstva postiženého mimořádnou událostí, přípravu

obyvatelstva, dotace obcím právnickým osobám a podnikajícím fyzickým osobám na výstavbu koncových prvků JSVV, náhrady výdajů vynakládaných na ochranu obyvatelstva právnickými a podnikajícími fyzickými osobami a na zajištění provozu infrastruktury HZS ČR ve vztahu k úkolů ochrany obyvatelstva.

3.1.1. Integrovaný záchranný systém

Postup jednotlivých složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací je koordinován a je takto definován jako „integrovaný záchranný systém“ (dále jen IZS). Základním předpisem pro oblast IZS je zákon o IZS a prováděcí předpisy k němu, které jsou využívány v přípravě na vznik mimořádné události a při potřebě provádět současně záchranné a likvidační práce dvěma anebo více složkami integrovaného záchranného systému. Pokud k řešení mimořádné události postačuje jedna složka IZS, je využíváno speciálních zákonů (např. zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů, které mají v takových případech přednost.

Základními složkami IZS, které jsou schopny rychle a nepřetržitě zasahovat a mají působnost na území celého státu, jsou Hasičský záchranný sbor České republiky, jednotky požární ochrany zařazené v plošném pokrytí kraje, zdravotnická záchranná služba a Policie České republiky.

Ostatními složkami IZS, kterými je řešena plánovaná pomoc, jsou vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, ostatní záchranné sbory, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení CO, neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím. Ostatními složkami IZS jsou také právnické osoby, které mají využitelné síly a prostředky a jsou ochotny garantovat jejich nasazení v potřebných časových limitech. Ostatní složky integrovaného záchranného systému poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání, resp. osobní a věcnou pomoc. Toto poskytnutí pomoci je písemně podloženo dohodami IZS

o plánované pomoci na vyžádání, které jsou podkladem pro sestavení poplachových plánů IZS.

V oblasti přípravy na mimořádné události stanoví zákon o IZS orgánům veřejné správy konkrétní úkoly. **Koordinace záchranných a likvidačních prací** je svěřena MV, resp. MV – GŘ HZS ČR, hejtmánovi kraje, starostovi ORP nebo veliteli zásahu složek IZS. Ke koordinaci záchranných a likvidačních prací na tzv. strategické úrovni (tzn. vyššími orgány) dochází výjimečně, obvykle je koordinace především záležitostí velitelů zásahů. Výkon státní správy v oblasti IZS spočívá zejména v předkládání dokumentů k projednání v příslušných bezpečnostních radách.

Usměrňování IZS je úkolem MV-GŘ HZS ČR a krajských úřadů, jejichž úkoly jsou v této oblasti ze zákona vykonávány HZS krajů. Pro činnosti složek IZS při společném zásahu jsou vydávány jednotné pokyny postupů, tzv. typové činnosti složek IZS. Ve všech krajích jsou organizovány každoročně prověřovací a taktická cvičení složek IZS k prověření součinnosti na místě mimořádné události, ale také k prověření poplachových plánů a typových činností ještě před jejich schválením.

3.1.2. Havarijní plánování

Ochrana před mimořádnými událostmi je zajišťována zejména formou plánování opatření k zajištění ochrany obyvatelstva, ochrany ekonomiky, trvalé funkčnosti státní správy, přijatelné úrovně společenské a hospodářské činnosti státu a obyvatelstva. Nedílnou součástí je koordinace požadavků na civilní zdroje, které jsou nezbytné pro zajištění bezpečnosti ČR.

V rámci přípravy na mimořádné události a na provádění záchranných a likvidačních prací a ochranu obyvatelstva zpracovává krajský úřad prostřednictvím HZS kraje k provádění záchranných a likvidačních prací na území kraje **havarijní plán kraje** a **poplachový plán IZS kraje**. Pro jaderné zařízení či pro objekty a zařízení, u kterých je možnost vzniku závažné havárie způsobené nebezpečnými chemickými látkami a přípravky, pokud zóna havarijního plánování zasahuje území více než jednoho správního obvodu ORP vlastního kraje nebo zasahuje na území kraje z území jiného kraje, zpracovává krajský úřad ve spolupráci s dotčenými obecními úřady obcí

s rozšířenou působností ještě plán k provádění záchranných a likvidačních prací v okolí zdroje nebezpečí, tzv. **vnější havarijný plán**.

K zajištění připravenosti na řešení krizových situací jsou na úrovni ministerstev a jiných správních úřadů v oboru jejich působnosti a na krajské úrovni zpracovány **krizové plány** obsahující souhrn krizových opatření a postupů k řešení krizových situací. Havarijní plány jsou jejich nedílnou součástí.

Havarijní plány krajů a vnější havarijní plány jsou součástí dokumentace IZS. Všechny složky IZS mají v havarijních plánech vlastní operační plány, tzv. **plány konkrétních činností** (např. traumatologický plán, pohotovostní plán veterinárních opatření, plán zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti), jejichž realizace je zabezpečena smluvně na základě dohod o plánované pomoci na vyžádání a dohod o poskytnutí věcné nebo osobní pomoci.

Protože IZS je určen i pro období válečného stavu, tzn. tento systém je uplatněn i v **obranném plánování**, je možné posílit složky IZS při válečném stavu a zajistit např. jejich zproštění mobilizační povinnosti. Také armáda vyčleňuje pro potřeby posílení IZS záchranné útvary, protože disponuje zejména v chemických a ženiálních útvarech některými specifickými kapacitami. V poplachových plánech IZS se proto počítá se zapojením těchto speciálních i mobilních kapacit do IZS nejen na ústřední, ale i krajské úrovni. **Ústřední poplachový plán IZS** je základním dokumentem pro ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací. Obsahuje přehled sil a prostředků, které jsou k dispozici k účinnému nasazení kapacit sil a prostředků k zásahu nejpozději do 24 hodin kdekoliv na území ČR. Ústřední poplachový plán IZS je také podložen dvoustrannými dohodami o plánované pomoci na vyžádání, rámcovými dohodami o spolupráci a dohodami o poskytnutí věcné a osobní pomoci s orgány veřejné správy i s podnikatelskými subjekty. Na obdobném principu jsou sestavovány poplachové plány IZS krajů s tím, že vycházejí ze zpracovaných havarijních plánů krajů a v nich obsažených analýz rizik. Přehled sil a prostředků zařazených do poplachových plánů krajů tak akceptuje místní průmyslové a přírodní podmínky.

3.1.3. Systém varování a vyrozumění

Na podporu řídicích procesů spojených s přípravou a řešením mimořádných událostí jsou určeny informační systémy krizového řízení, které se bezprostředně dotýkají všech ÚSÚ, jiných správních úřadů, orgánů samosprávy a v konečném důsledku i všech občanů ČR.

V oblasti přípravy na mimořádné události, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva MV zajišťuje a provozuje **jednotný systém varování a vyrozumění**, stanoví způsob informování právnických a fyzických osob o charakteru možného ohrožení, připravovaných opatřeních, způsobu a době jejich provedení. JSVV je technicky, provozně a organizačně zabezpečen vyrozumívacími centry, telekomunikačními sítěmi a koncovými prvky varování a vyrozumění. Koncové prvky varování jsou technická zařízení schopná vydávat varovný signál (např. sirény). Koncové prvky vyrozumění jsou technická zařízení schopná předat informaci orgánům krizového řízení (např. mobilní telefony). HZS kraje umísťuje koncové prvky varování na území obcí s počtem nad 500 obyvatel, v zónách havarijního plánování a v dalších místech možného vzniku mimořádné události. Byl zaveden jediný varovný signál „Všeobecná výstraha“ s následnou tísňovou informací o hrozící nebo vzniklé mimořádné události. Ověřování provozuschopnosti JSVV se provádí zpravidla každou první středu v měsíci ve 12 hodin akustickou zkouškou koncových prvků varování zkušebním tónem, tj. prováděním zkoušky sirén. Tento systém má za úkol zajistit včasné vyrozumění odpovědných orgánů, varování obyvatelstva a včasnou evakuaci obyvatel, zvířat a majetku z ohroženého území. Přednostně se využívá spojových prostředků HZS a krizových mobilních telefonů. Pro předávání zpráv na krajský úřad a ORP musí být v havarijních plánech připraveny dva nezávislé způsoby. Doručení zpráv se zabezpečuje alespoň jednou cestou. Operační a informační střediska HZS zajišťují nepřetržitou pohotovost pro příjem zpráv a vyrozumění příslušných orgánů a složek IZS.

Krizová komunikace orgánů veřejné správy je zabezpečena krizovými mobilními telefony a komunikace složek IZS prostřednictvím radiové digitální sítě PEGAS.

3.1.4. Nouzové zásobování

Nouzové zásobování obyvatelstva pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva je řešeno v havarijním plánování na základě krizové legislativy a zejména na základě zvláštních zákonů. Ministerstvo zemědělství vydalo směrnici upravující postupy orgánů veřejné správy k zajištění nouzového zásobování obyvatelstva pitnou vodou při mimořádných událostech a za krizových stavů, vede databázi vlastníků a provozovatelů vodovodů a významných výrobců a distributorů balené pitné stolní a minerální vody, je prověřováno zajištění zásobování potravinami a krmivy a zajištění jejich bezpečnosti. Příslušnými úřady je kontrolována výroba potravinářských výrobků v ČR, dovozové potraviny a prodejny potravin, kontroly probíhají i při dovozu a výrobě krmiv.

3.2. Ochrana veřejného zdraví

Ochrana veřejného zdraví související s mimořádnou událostí spadá do působnosti Ministerstva zdravotnictví. Výskyt vysoce nebezpečných infekčních onemocnění nebo rizika jeho vzniku není běžným typem mimořádné události a řešení situace jejich výskytu vyžaduje proto postupy uplatňované orgány ochrany veřejného zdraví v postavení orgánu krizového řízení. K prosazení protiepidemických opatření by byly zpravidla použity ozbrojené složky a podle závažnosti výskytu by byla přijata potřebná krizová opatření.

Základními dokumenty pro řešení následků mimořádné události v oblasti ochrany veřejného zdraví jsou **Plány hygienických a protiepidemických opatření** jako součást havarijních plánů krajů. Ministerstvo zdravotnictví a jemu podřízené subjekty (zdravotnická zařízení, zdravotní ústavy, hygienické stanice atd.) jsou do systému přípravy na řešení mimořádných a krizových situací v oblasti ochrany veřejného zdraví aktivně zapojeny.

3.3. Ochrana před povodněmi

Ochrana před povodněmi je upravena vodním zákonem a prováděcími předpisy k němu. **Ústředními vodoprávními úřady** jsou, v souladu s jasným vymezením

působností ve vodním zákoně, MZe, MŽP, MZ, MD a MO. Podle sdílených kompetencí je ústředním vodoprávním úřadem ve věcech ochrany před povodněmi MŽP s výjimkou zabezpečení přípravy záchranných prací při povodni, která přísluší MV. V působnosti MZe je oblast správy vodních toků (přímo ve své působnosti má státní podniky Povodí, Zemědělskou vodohospodářskou správu a Lesy ČR s. p.), což představuje cca 95 % celkové délky vodních toků v ČR. Vodní zákon je základním právním dokumentem také pro řízení ochrany před povodněmi. Postup a odpovědnost při záchranných pracích při povodni řeší zákon o IZS a krizový zákon.

Zkušenosti z katastrofální povodně v červenci 1997 vyvolaly potřebu přijetí systémových opatření pro řešení rozsáhlých povodní, pro odstraňování následků povodní a zejména pro zkvalitnění prevence před povodněmi. Následné povodně v letech 1998, 2000 a zejména extrémní povodeň v srpnu 2002 vedly k dalšímu zkvalitnění systému ochrany před povodněmi. Přijaté vládní dokumenty vytvořily základ pro rozhodování veřejné správy jak při výběru konkrétní realizace opatření pro ochranu před povodněmi, tak i pro usměrňování rozvoje území a rámec pro definování konkrétních postupů a preventivních opatření. Povodňová problematika se promítla i do koncepcí jednotlivých resortů.

Zabezpečení účinné ochrany před povodněmi je vzhledem k finanční náročnosti víceletý proces, kdy prioritou státního zájmu je podpora prevence oproti úhradě nákladů za škody způsobované povodněmi.

Katastrofická povodeň v srpnu 2002 prověřila činnost povodňových komisí, krizových štábů, ústředních orgánů, základních a ostatních složek IZS, správců povodí, vlastníků (správců) vodních děl, Českého hydrometeorologického ústavu a celé řady dalších organizací. Závěry vyhodnocení této povodně byly rozpracovány do jednotlivých programů a projektů v oblasti prevence před povodněmi (povodňových opatření, činnosti povodňových a krizových orgánů, povodňových plánů, odstraňování povodňových škod a dalších oblastí).

Na legislativní nedostatky, které ovlivnily koordinaci a řízení ochrany před následky katastrofické povodně v srpnu roku 2002, bylo reagováno zejména novelizací vodního zákona, kdy byly namísto předchozích povodňových komisí ucelených povodí

zavedeny povodňové komise krajů. Tuto zásadní změnu si vyžádaly kompetence hejtmanů za krizových situací, které jsou i při povodních vázány na území krajů. Hejtman kraje zřizuje povodňovou komisi kraje a je jejím předsedou. Jako základní pracovní dokument povodňové komise kraje byl nově zpracován **povodňový plán správního obvodu kraje**. Je rozpracována také problematika zvláštních povodní (povodeň způsobená havárií vodního díla) a povodní velkého rozsahu.

3.4. Ochrana před škodlivými účinky chemických látek

Oblast ochrany zdraví člověka a životního prostředí před negativními účinky chemických látek a přípravků je právně zakotvena zákonem č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Gestorem v oblasti ochrany životního prostředí je MŽP a v oblasti ochrany zdraví člověka MZ. Uvedený zákon upravuje zejména práva a povinnosti právnických a podnikajících fyzických osob při klasifikaci a zkoušení nebezpečných vlastností chemických látek a přípravků, balení a označování nebezpečných chemických látek a přípravků a jejich uvádění na trh nebo do oběhu. Dále je vymezena působnost správních orgánů při ochraně zdraví a životního prostředí před škodlivými účinky chemických látek a přípravků. Zákon neobsahuje žádná ustanovení dotýkající se cíleně ochrany před mimořádnými událostmi, ale všechny uvedené činnosti jsou základním východiskem pro zajištění bezpečnosti při nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a přípravky. Všechna opatření pro tuto oblast jsou přijímána s cílem zvýšit bezpečnost při všech činnostech spojených s uváděním na trh a nakládáním s nebezpečnými chemickými látkami a přípravky.

Prevence závažných havárií při nakládání s nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky je upravena zákonem o prevenci závažných havárií, který stanoví systém prevence pro objekty a zařízení, v nichž je umístěna vybraná nebezpečná chemická látka nebo přípravek v určeném množství.

Gesce za uvedenou oblast je rozdělena mezi MŽP a MV. Fyzickou ochranu objektů a zařízení zařazených do příslušné skupiny (A nebo B) zajišťuje provozovatel zapracováním bezpečnostních opatření do *Plánu fyzické ochrany*. Rozsah těchto

opatření je stanoven prováděcím právním předpisem. Součástí zákona o prevenci závažných havárií je také právní úprava **havarijního plánování**. Provozovatel objektu nebo zařízení zpracovává vnitřní havarijní plán, předkládá krajskému úřadu písemné podklady pro stanovení zóny havarijního plánování a pro vypracování vnějšího havarijního plánu a spolupracuje s ním na zajištění havarijní připravenosti v zóně havarijního plánování.

Kontrolu zajištění bezpečného provozu stanovených objektů nebo zařízení provádí Česká inspekce životního prostředí ve spolupráci s krajskými úřady a dalšími správními úřady. Kontrolována jsou zejména opatření přijatá k prevenci vzniku závažné havárie v objektu nebo zařízení, vhodnost a dostatečnost prostředků zmírňujících možné dopady závažné havárie a dodržování preventivních bezpečnostních opatření uvedených v bezpečnostním programu, bezpečnostní zprávě a vnitřním havarijním plánu. Plán fyzické ochrany podniku je předmětem zvláštních kontrol organizovaných příslušným krajským úřadem ve spolupráci s Policií ČR.

3.5. Ochrana před nežádoucími účinky ionizujícího záření

Ochrana zdraví a životního prostředí před nežádoucími účinky ionizujícího záření je upravena především atomovým zákonem a na něj navazujícími prováděcími předpisy.

Jaderná bezpečnost, radiační ochrana, fyzická ochrana a havarijní připravenost je zajišťována orgány státního dozoru, dalšími dotčenými orgány veřejné správy a držitelé povolení. V souladu s atomovým zákonem vykonává státní správu a dozor v oblasti jaderné bezpečnosti, radiační ochrany a havarijní připravenosti, fyzické ochrany a kontroly nešíření jaderných zbraní SÚJB. Atomový zákon a prováděcí předpisy k němu, spolu s krizovým zákonem, stanovují mimo jiné povinnosti SÚJB při přípravě na mimořádné události se zdroji ionizujícího záření, při jejich vzniku a likvidaci jejich následků, povinnosti některých dalších orgánů státní správy v oblasti monitorování radiační situace a povinnosti držitelů povolení k vybraným činnostem v oblasti havarijní připravenosti.

Krizový štáb SÚJB, na základě dat z monitorování radiační situace, technologických dat o stavu jaderného zařízení a informací z dalších různých zdrojů, vyhodnocuje údaje z hlediska prognózy dalšího vývoje radiační situace, **provádí posouzení radiační situace a doporučuje zavedení ochranných opatření**, tj. ukrytí obyvatelstva, jódové profylaxe, evakuace, popř. regulace spotřeby potravin a krmiv. Předává doporučení k provedení neodkladných opatření představitelům postiženého území, především prostřednictvím Ústředního krizového štábu a krizového štábu kraje, a průběžně informuje o rozsahu, průběhu a předpokládaných důsledcích radiační havárie na území ČR. Na základě výsledků monitorování **vymezuje kontaminované oblasti**. SÚJB také zajišťuje výměnu informací o vzniku a průběhu mimořádné události mezi ČR a mezinárodními organizacemi, případně ostatními zeměmi. Jedná se o činnost, kterou je ČR smluvně zavázána. Mimo to zajišťuje nepřetržitou službu pro převzetí příslušných informací.

SÚJB řídí činnost **celostátní radiační monitorovací sítě** (dále jen RMS) jako významné součásti krizového plánování a řízení. Činnost RMS je koncipována tak, aby bylo plně zajištěno monitorování a vyhodnocování radiační situace na území ČR v normálních podmínkách a v případě radiační mimořádné situace. Tomu odpovídá jak její technické a personální zajištění, tak i právní úprava. Kromě SÚJB a jeho rozpočtové organizace (Státního ústavu radiační ochrany) se na činnosti RMS podílejí MF, MO, MV, MZe a MŽP. Způsob zajištění provozu a obnovy zařízení sítě je upraven usnesením vlády a smlouvami uzavřenými s jednotlivými resorty a jejich institucemi podílejícími se na činnosti RMS.

V rámci řešení následků radiačních nehod nebo úmyslného použití prostředků emitujících ionizující záření do prostředí je spolugestorem SÚJB za oblast zajištění zdravotní péče postiženým MZ, do jehož výlučné působnosti spadají opatření pro případy poškození zdraví v důsledku radiačních mimořádných událostí. V souladu s atomovým zákonem je vytvořena síť **Středisek specializované zdravotní péče o ozáření**. V případě nutnosti by byla zdravotní péče poskytována i ostatními zdravotnickými zařízeními. Součástí zdravotní péče o obyvatelstvo v případě radiační mimořádné události je zajištění **jódové profylaxe**. Profylaktika, včetně jejich obnovy

po uplynutí doby expirace, jsou zajištěna pro občany v zónách havarijního plánování jaderných elektráren na náklady držitele povolení. Pro případ potřeby přidělit tyto preparáty i obyvatelům ČR mimo zónu havarijního plánování je zajištěna jejich distribuce ze zásob státních hmotných rezerv.

Konkrétní opatření k likvidaci radiační nehody nebo radiační havárie a k omezení jejich následků jsou rozpracována ve vnitřních havarijních plánech držitelů povolení a ve vnějších havarijních plánech pro zónu havarijního plánování.

3.6. Ochrana komunikačních a informačních systémů

Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ukládá provozovatelům s významným postavením na telekomunikačním trhu a dalším provozovatelům, kteří projeví zájem, povinnost poskytovat za krizových stavů uživatelům zařazeným do mezinárodního nebo národního preferenčního schématu přednostně služby elektronických komunikací, zatím dle stávajících technických možností daného provozovatele.

Při zajišťování veřejných komunikačních služeb v období mimořádných událostí je nezbytná příprava a nasazení zdrojů k udržení provozu v sítích elektronických komunikací, a to nejen ze strany provozovatelů, ale také státu, který je odpovědný za ochranu života a majetku obyvatelstva a informovanost občanů za mimořádných situací.

Ministerstvo informatiky, v souladu se zákonem o hospodářských opatřeních pro krizové stavy, zpracovalo **Plán nezbytných dodávek k zajištění telekomunikačních a informačních služeb za krizových situací**. Plán je zaměřen na zajištění nezbytných dodávek pro podporu výkonu státní správy formou služby komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy a také na zajištění šíření a přenosu rozhlasového a televizního signálu pro provozovatele rozhlasového a televizního vysílání k zabezpečení informování obyvatelstva za krizových stavů.

Pro zajištění komunikace a výměnu informací za krizových stavů a pro informování veřejnosti o mimořádných událostech je využíván také systém veřejné komunikace - portál veřejné správy.

3.7. Příprava hospodářských opatření pro krizové stavy

Plánování a příprava hospodářských opatření pro krizové stavy jsou realizovány podle zásad a postupem stanoveným zákonem o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a v návaznosti na další zákony krizové legislativy. Systém hospodářských opatření pro krizové stavy je představován **souborem nástrojů pro zabezpečení věcných zdrojů** (materiálních prostředků a služeb) od právnických a podnikajících fyzických osob, z předem vytvořených státních hmotných rezerv a přípravou výroby takových produktů, které nejsou běžně dostupné.

Plánování a zajišťování věcných zdrojů k řešení krizových situací je součástí krizového plánování a je završené dokumentem *Plán nezbytných dodávek*, který je přílohou krizového plánu.

S ohledem na nové a měnící se bezpečnostní hrozby Správa Státních hmotných rezerv ve spolupráci s odborně příslušnými ÚSÚ pravidelně upravuje skladbu a výši jednotlivých položek **ve státních hmotných rezervách**, vytvářených na základě jejich krizových plánů. Tvoří je vybrané základní suroviny, materiály, polotovary a výrobky určené pro odstraňování následků krizových situací, pro ochranu životně důležitých hospodářských zájmů státu a položky potravinářského charakteru důležité pro zajištění výživy obyvatelstva v krizových situacích.

Ačkoliv jsou prioritně určeny pro řešení krizových situací, mohou být a v praxi jsou, na základě rozhodnutí vlády, používány i v období mimo krize a tím přispívají k řešení mimořádných událostí.

Na žádost HZS kraje, krajského úřadu nebo Ministerstva vnitra mohou být v případě potřeby využita hospodářská opatření pro potřebu složek IZS při provádění záchranných a likvidačních prací v souladu s § 22 zákona o IZS.

K zabezpečení trvalého a aktuálního přehledu o disponibilních věcných zdrojích a jejich dodavatelích na území ČR pro případ jejich použití při řešení krizových situací i mimořádných událostí je určen specializovaný **informační systém veřejné správy pro plánování civilních zdrojů** (ARGIS). Tento informační systém slouží ke komplexní informační podpoře plánovacích a rozhodovacích procesů orgánů krizového řízení všech stupňů při zajišťování nezbytných dodávek. Sběr potřebných

údajů o potenciálních dodavatelích a jejich možnostech poskytovat nezbytné dodávky je zajištěn cestou HZS krajů.

4. POSTAVENÍ A ÚKOLY STÁTU V OBLASTI PŘÍPRAVY NA ŘEŠENÍ MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ

4.1. Ústřední prvky bezpečnostního systému ČR

Ústředními prvky bezpečnostního systému ČR s definovanou působností v bezpečnostním systému jsou: **prezident, parlament ČR a vláda ČR.**

4.1.1. Prezident republiky

Postavení prezidenta republiky a jeho místo v bezpečnostním systému ČR, zejména k vládě a BRS, vymezuje zejména:

- Ústava ČR;
- zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách ČR;
- zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny;
- ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR;
- zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon)
- zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR;
- zákon č. 220/1999 Sb., o průběhu základní nebo náhradní služby a vojenských cvičení a o některých právních poměrech vojáků v záloze;
- zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání;
- zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR;
- zákon č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu.

Za **vojenských krizových stavů** (souvisejících se zajišťováním obrany ČR) prezident vykonává pravomoci z titulu vrchního velitele ozbrojených sil ČR. Má právo účastnit se schůzí vlády či BRS, vyžadovat od ní a jejích členů zprávy a projednávat s ní nebo s jejími členy otázky, které spadají do jejich působnosti. Po dobu stavu ohrožení státu nebo válečného stavu disponuje nařizovací mocí v rámci mimořádných opatření, např. je povinen vyhovět návrhu vlády a nařídít mobilizaci, demobilizaci nebo nařídít mimořádné odvody. Je zcela v pravomoci prezidenta adresovat vojákům, kteří se nacházejí v zahraničí výzvu, aby se po vyhlášení válečného stavu přihlásili

do ozbrojených sil společenství států, v němž pobývají nebo do něhož se mohou dostat.

Prezident neodpovídá za přípravu a zajišťování obrany státu; odpovědnost nese vláda. Prezident je pouze informován a konzultován ve věcech přípravy a zajišťování obrany státu nebo při realizaci opatření, jež mají prověřit systém zabezpečení obrany státu. Prezidentova úloha v rámci přípravy strategických plánů obrany a bezpečnosti ČR má jen konzultativní povahu.

Za **nevojenských krizových stavů** (nesouvisejících se zajišťováním obrany ČR) nemá prezident právními předpisy stanovené žádné konkrétní pravomoci.

4.1.2. Parlament ČR

Postavení Parlamentu a jeho místo v bezpečnostním systému ČR vymezuje zejména:

- Ústava ČR;
- zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny;
- ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR;
- zákon č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu.

Zákonodárná moc v ČR náleží dvoukomorovému parlamentu. Parlament schvaluje zákony, vztahující se k problematice obrany a bezpečnosti státu, spolurozhoduje o orientaci bezpečnostní politiky ČR a:

- vyhláší stav ohrožení státu nebo válečný stav (Poslanecká sněmovna a Senát; Senát v době rozpuštění Poslanecké sněmovny);
- může zrušit vyhlášení nouzového stavu (Poslanecká sněmovna, Senát pouze v případě jejího rozpuštění);
- rozhoduje o vyslání ozbrojených sil ČR mimo území republiky a udílí souhlas s pobytem ozbrojených sil cizích států na dobu delší 60 dnů; je oprávněn zrušit uvedená rozhodnutí, pokud je učiní vláda na dobu kratší než 60 dnů (Poslanecká sněmovna a Senát; Senát sám v době rozpuštění Poslanecké sněmovny);
- schvaluje zákon o státním rozpočtu a státní závěrečný účet (pouze Poslanecká sněmovna);

- projednává zprávu o plnění programového prohlášení vlády, jejíž součástí je mj. zahraniční politika, obrana, vnitřní bezpečnost a IZS (pouze Poslanecká sněmovna);
- rozhoduje o účasti ČR v organizacích kolektivní obrany a o účasti ČR v obranných systémech mezinárodních organizací, jichž je ČR členem (Poslanecká sněmovna a Senát);
- vyslovuje souhlas s uzavřením vojenských smluv (Poslanecká sněmovna a Senát).

Za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu může vláda požádat Parlament, aby projednal vládní návrh zákona ve zkráceném jednání. O takovém návrhu se Poslanecká sněmovna usnese do 72 hodin od jeho podání a Senát do 24 hodin od jeho postoupení Poslaneckou sněmovnou. Jestliže se Senát v této lhůtě nevyjádří, platí, že je návrh zákona přijat.

Parlament schvaluje zákony i v době krizových stavů. Za krizových situací má zejména zákonodárnou a kontrolní funkci. Poslanecká sněmovna může na návrh vlády prodloužit nouzový stav nebo jej může na základě vlastního rozhodnutí zrušit. Pokud je rozpuštěna, rozhoduje Senát. S prodloužením nouzového stavu nebo k jeho zrušení je dostačující souhlas většiny přítomných poslanců, příp. senátorů.

O vyhlášení nebo zrušení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu rozhodují obě komory Parlamentu na žádost vlády. O přijetí takového usnesení se v každé komoře hlasuje zvlášť, přitom není vyloučeno přijetí usnesení ve stejný okamžik nebo přijetí usnesení nejprve Senátem. K přijetí usnesení je nutná nadpoloviční většina všech členů každé komory. Pokud je Poslanecká sněmovna rozpuštěna, rozhoduje o vyhlášení nebo zrušení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu Senát. Za takové situace je Senát za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu oprávněn přijmout na návrh vlády zákonné opatření a přijímat jej i ve zkráceném jednání.

O vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu rozhoduje Parlament formou usnesení, které je publikováno ve Sbírce zákonů a uveřejňováno v hromadných sdělovacích prostředcích.

Za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu Poslanecká sněmovna na návrh vlády přijímá návrh nouzového nebo válečného rozpočtu a mimořádného státního závěrečného účtu.

Parlament je také kontrolním orgánem pro činnost vlády a dalších složek, které se podílejí na zajišťování bezpečnosti státu. Kontrolní činnost Parlament provádí prostřednictvím vlastních kontrolních orgánů. V Poslanecké sněmovně tuto úlohu plní Výbor pro obranu a bezpečnost, v Senátu pak Výbor pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost.

4.1.3. Vláda ČR

Postavení vlády a její místo v bezpečnostním systému ČR vymezuje zejména:

- Ústava ČR;
- ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR;
- zákon č. 218/1999 Sb., (branný zákon);
- zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR;
- zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR;
- zákon č. 239/2000 Sb., o IZS;
- zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení (krizový zákon);
- zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy.

Vláda uskutečňuje bezpečnostní politiku státu a je jako vrcholný orgán výkonné moci odpovědná za zajišťování bezpečnosti státu a za řízení a funkčnost celého bezpečnostního systému ČR. Ze své činnosti je odpovědná Poslanecké sněmovně. Důležitý je rozdíl mezi činností vlády v běžném stavu nebo při krizových situacích včetně válečného stavu, její kompetence se však při krizových situacích nemění. V oblasti bezpečnosti ČR vláda především vyhodnocuje možná rizika a hrozby a činí nezbytná opatření ke snížení, popřípadě vyloučení těchto rizik, schvaluje strategickou koncepci obrany státu, řídí proces plánování obrany státu, rozhoduje o základních opatřeních přípravy státu k obraně a jejím organizování a rozhoduje o opatřeních k účinnému fungování bezpečnostního systému ČR.

Vláda je oprávněna vyhlášovat nouzový stav v případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které

ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost. Je-li nebezpečí z prodlení, může vyhlásit nouzový stav předseda vlády. Jeho rozhodnutí vláda do 24 hodin od vyhlášení schválí nebo zruší. Nouzový stav může vyhlásit jen s uvedením důvodů na určitou dobu a pro určité území. Vyhlášení nouzového stavu musí vláda oznámit Poslanecké sněmovně. S vyhlášením nouzového stavu musí určit, která základní práva a svobody budou omezeny a jaké povinnosti budou uloženy. Rozhodnutí vlády vyhlásit nouzový stav (příp. schválit rozhodnutí předsedy vlády o vyhlášení nouzového stavu) musí obsahovat krizová opatření, zahrnující i omezení základních práv a svobod a uložení povinností. K přijetí rozhodnutí o vyhlášení nouzového stavu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů vlády. Rozhodnutí o nouzovém stavu se zveřejní v hromadných sdělovacích prostředcích a vyhlašuje se stejně jako zákon. Účinnosti nabývá okamžikem, který se v rozhodnutí stanoví. Po dobu krizových stavů může vláda zavést také regulační opatření v hospodářské oblasti.

V oblasti mezinárodní spolupráce může vláda rozhodnout o vyslání ozbrojených sil ČR mimo území republiky a o pobytu ozbrojených sil jiných států na území ČR, nejdéle však na dobu 60 dnů.

Je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy, navrhuje vláda Parlamentu vyhlášení stavu ohrožení státu. Dále je vláda oprávněna:

- navrhopat prezidentu republiky povolání vojáků v záloze k mimořádné službě;
- navrhopat prezidentu republiky zrušení mimořádných opatření, nařídít mobilizaci, demobilizaci, mimořádné odvody;
- schvalovat strukturu armády, koncepci její výstavby a celkové počty vojáků;
- nařízením určit objekty důležité pro obranu státu a úseky státních hranic střežené vojáky Armády ČR;
- rozhodnout na návrh ministra vnitra o použití Armády ČR k záchranným pracím, k zabezpečení letecké přepravy humanitární a zdravotnické pomoci;
- stanovit nařízením orgány státní správy, v nichž vojáci plní služební úkoly obranného charakteru a počet vojáků v nich;

- určit pozemky a stavby, které mohou mít za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu strategický význam;
- nařídít místní, osobní a časovou působnost a konkrétní stanovení omezení svobody pohybu a pobytu a práva pokojně se shromažďovat a jiných práv.

Úřad vlády ČR je ústředním orgánem státní správy, jehož postavení a místo v bezpečnostním systému ČR vymezuje zejména zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky a zákon č. 218/2002 Sb. (služební zákon). Úřad vlády plní úkoly spojené s odborným, organizačním a technickým zabezpečením činnosti vlády.

4.2. Ministerstva a ostatní ústřední správní úřady

Úkoly ministerstev a ostatních ústředních správních úřadů při zajišťování bezpečnosti ČR vycházejí z platných zákonů, počínaje tzv. „kompetenčním zákonem“, tj. zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen kompetenční zákon) a dalších právních norem, včetně krizové legislativy, ale vyplývají také z usnesení vlády, z usnesení BRS a v neposlední řadě z havarijních a krizových plánů a plánů obrany. Koordinaci plnění těchto úkolů v rámci ministerstev a ostatních ústředních správních úřadů zajišťují jejich pracoviště krizového řízení. V době krizových situací aktivují ministerstva a jiné správní úřady jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací **krizové štáby**. Ministerstva vedou přehled možných zdrojů rizik, provádějí analýzy ohrožení a v rámci prevence odstraňují nedostatky, které by mohly vést ke vzniku krizové situace.

Nástroje státu k zajištění komplexní bezpečnosti, tj. ochrany rozvoje chráněných zájmů jsou následující:

- management (tj. řízení strategické, taktické i operační) založený na kvalifikovaných datech, odborných hodnoceních a správných metodách rozhodování;
- výchova a vzdělávání občanů;
- specifická výchova technických a řídicích pracovníků;

- technické standardy, normy a předpisy, tj. regulace procesů, které mohou vést ke vzniku mimořádných událostí;
- havarijní a krizové plánování;
- specifické řízení pro zvládnutí kritických situací, tj. krizové řízení.

Koordinaci lze chápat jako vyšší stupeň řízení, který předpokládá, že každý jeho účastník posuzuje problém v souvislostech, hledá efektivní řešení v daných podmínkách a postupuje racionálně s ohledem na náklady a dostupné zdroje v příslušných oblastech řízení ve smyslu zajistit zvládnutí úkolů jejich usměrněním k jednomu cíli.

4.2.1. Ministerstvo zahraničních věcí

Ministerstvo zahraničních věcí (dále jen MZV) v oblasti bezpečnosti ČR podle kompetenčního zákona odpovídá za zabezpečení vztahů ČR k ostatním státům, mezinárodním organizacím a integračním uskupením a koordinuje aktivity vyplývající z dvoustranné a mnohostranné spolupráce. MZV zejména:

- koordinuje činnost ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy v oblasti zahraničních vztahů a v jim svěřených úsecích státní správy, působí k tomu, aby na těchto úsecích byly dodržovány závazky vyplývající pro ČR z mezinárodních smluv, jakož i z členství ČR v mezinárodních organizacích;
- zajišťuje ochranu práv a zájmů ČR a jejich občanů v zahraničí;
- koordinuje a zabezpečuje přípravu, sjednávání a vnitrostátní projednávání mezinárodních smluv a dohod;
- zabezpečuje vyhlásování mezinárodních smluv, jimiž je ČR vázána;
- sleduje dodržování a provádění mezinárodních smluv a dohod z hlediska uplatňování zájmů zahraniční politiky ČR;
- uděluje souhlas v případech dovozu a vývozu vojenského materiálu.

MZV při plnění výše uvedených úkolů z hlediska zahraniční bezpečnostní politiky především:

- prosazuje bezpečnostní zájmy ČR na mezinárodním poli;
- koordinuje a podílí se na realizaci zahraniční bezpečnostní politiky za účelem ochrany a prosazování bezpečnostních zájmů ČR;

- sbírá a vyhodnocuje informace o vývoji bezpečnostní situace ve světě a následně informuje BRS/vládu a navrhuje opatření a další postup;
- přispívá k hodnocení hrozeb a rizik na celostátní úrovni.

4.2.2. Ministerstvo obrany

Ministerstvo obrany (dále jen MO) je v oblasti bezpečnosti podle kompetenčního zákona ústředním orgánem státní správy zejména pro:

- zabezpečování obrany ČR;
- řízení Armády ČR;
- správu vojenských újezdů.

MO jako orgán pro zabezpečování obrany především:

- podílí se na zpracování návrhu vojenské obranné politiky státu;
- připravuje koncepci operační přípravy státního území;
- navrhuje potřebná opatření k zajištění obrany státu vládě ČR, BRS a prezidentovi;
- koordinuje činnost ústředních orgánů, správních orgánů a orgánů samosprávy a právnických osob důležitých pro obranu státu při přípravě k obraně;
- řídí vojenskou zpravodajskou službu a vojenské obranné zpravodajství;
- zabezpečuje nedotknutelnost vzdušného prostoru ČR a koordinaci vojenského letového provozu s civilním letovým provozem;
- organizuje a provádí opatření k mobilizaci Armády ČR, k vedení evidence občanů podléhajících branné povinnosti a k vedení evidence věcných prostředků, které budou za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu poskytnuty pro potřeby Armády ČR;
- povolává občany ČR k plnění branné povinnosti.

MO k zajišťování obrany státu dle zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR, ve znění pozdějších předpisů, plní tyto úkoly:

- navrhuje vládě základní opatření k přípravě a organizování obrany státu; k tomu zejména zpracovává obranné koncepce a požadavky na zabezpečení obrany státu;
- odpovídá za proces plánování obrany státu a koordinuje jeho přípravu; k tomu může vyžadovat od příslušných ministerstev, jiných správních úřadů a obcí podkladové

materiály; ministerstva, jiné správní úřady a obce jsou povinny požadavkům vyhovět;

- odpovídá za zabezpečení mobilizace ozbrojených sil ČR; k tomu může vyžadovat od příslušných ministerstev, jiných správních úřadů a obcí součinnost; ministerstva, jiné správní úřady a obce jsou povinny požadavkům vyhovět;
- vede soubornou evidenci věcných prostředků určených k zabezpečení ozbrojených sil ČR navazující na evidenci vedenou územními vojenskými správami;
- přezkřuřuje prostřednictvím svých orgánů přípravu mobilizace ozbrojených sil ČR; k tomu jsou pracovníci, které pověřilo ministerstvo, oprávněni vstupovat do objektů kontrolovaných subjektů;
- prověřuje opatření pro zabezpečení obrany státu v rozsahu stanoveném vládou;
- řídí přípravu občanů k obraně státu; rozsah přípravy občanů k obraně státu.

4.2.3. Ministerstvo vnřtra

Ministerstvo vnřtra (dále jen MV) je v oblasti bezpečnosti podle kompetenčního zákona úřtředním orgánem státní správy pro vnřtřní věci a informační a komunikační technologie zejména pro:

- veřejný pořádek a další věci vnřtřního pořádku a bezpečnosti ve vymezeném rozsahu, včetně dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu;
- jména a příjmení, matriky, státní občanství, občanské průkazy, hlášení pobytu a evidenci obyvatel;
- sdružovací a shromařďovací právo a povolování organizací s mezinárodním prvkem;
- zbraně a střelivo;
- požární ochranu;
- cestovní doklady, povolování pobytu cizinců a postavení uprchlíků;
- státní hranice, jejich vyměřování, udržování a vedení dokumentárního díla;
- krizové řízení;
- civilní nouzové plánování;
- ochranu obyvatelstva;
- IZS;

- dálkový přístup k správním agendám (portál veřejné správy);
- realizaci jednotné bezpečné a sdílené komunikační infrastruktury orgánů veřejné moci;
- atestaci a sjednocování informačních systémů veřejné správy.

MV zajišťuje komunikační sítě pro Policii ČR, složky IZS a územní orgány státní správy, odpovídá za přípravu a řešení krizových situací souvisejících s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem a přitom určuje a kontroluje postupy Policie České republiky.

4.2.4. Ministerstvo financí

Ministerstvo financí je ústředním orgánem státní správy pro státní rozpočet, státní závěrečný účet, státní pokladnu ČR, finanční trh, daně, poplatky a clo, finanční hospodaření, finanční kontrolu, účetnictví, audit a daňové poradenství, věci devizové včetně pohledávek a závazků státu vůči zahraničí, ochranu zahraničních investic, pro tomboly, loterie a jiné podobné hry, hospodaření s majetkem státu, privatizaci majetku státu, pro věci pojišťoven, penzijních fondů, ceny a pro činnost zaměřenou proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, posuzuje dovoz subvencovaných výrobků a přijímá opatření na ochranu proti dovozu těchto výrobků, koordinaci příjmu zahraniční pomoci.

4.2.5. Ministerstvo dopravy

Ministerstvo dopravy (dále jen MD) v oblasti bezpečnosti ČR plní úkoly ve věcech silniční, železniční, letecké, vnitrozemské vodní dopravy a námořní dopravy. Při výkonu funkce národního leteckého úřadu, námořního úřadu, drážního správního úřadu, silničního správního úřadu a speciálního stavebního úřadu dbá zájmů obrany a bezpečnosti státu. V době krizového stavu je MD oprávněno uložit opatření k zabezpečení dopravních a spojových služeb.

MD při plnění úkolů v oblasti bezpečnosti zejména:

- vypracovává koncepci hospodářských opatření pro krizové stavy jako součást dopravní politiky státu;
- spolupůsobí na zachování základních funkcí státu za krizových situací;

- podílí se na plánování obrany státu včetně operační přípravy státního území z hlediska dopravní infrastruktury;
- vydává Národní bezpečnostní program ochrany civilního letectví před protiprávními činy;
- zpracovává krizový plán a typové plány za oblast dopravy;
- připravuje předrealizační opatření k použití pohotovostních zásob (především mostních provizorních konstrukcí);
- podílí se na plánování civilních zdrojů v jednotlivých oborech dopravy;
- spolupracuje v oblasti prevence z hlediska boje proti terorismu.

4.2.6. Ministerstvo průmyslu a obchodu

Ministerstvo průmyslu a obchodu je v oblasti bezpečnosti podle kompetenčního zákona ústředním správním úřadem pro:

- energetiku;
- jednotlivá odvětví průmyslu;
- vnitřní a zahraniční obchod;
- využívání surovin včetně státních hmotných rezerv.

4.2.7. Ministerstvo zemědělství

Ministerstvo zemědělství je v oblasti bezpečnostního systému ČR podle kompetenčního zákona ústředním orgánem státní správy zejména pro oblast:

- vodního hospodářství s výjimkou ochrany přirozené akumulace vod, ochrany vodních zdrojů a ochrany jakosti povrchových a podzemních vod;
- péče o potraviny (potravinářského průmyslu);
- veterinární péče;
- rostlinolékařské péče;
- lesního hospodářství s výjimkou území národních parků.

4.2.8. Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvo práce a sociálních věcí koordinuje přípravu v oblasti zajišťování bezpečnosti ČR k připravenosti na řešení vojenských i nevojenských krizových situací z hlediska:

- zabezpečení výplaty dávek nemocenského pojištění, důchodového zabezpečení, státní sociální podpory a dávky sociální podpory;
- vykonávání péče o děti a mládež, pokud tuto péči nemohou v krizové situaci vykonávat rodiče nebo jiný zákonný zástupce;
- poskytování pečovatelské služby potřebným občanům;
- poskytování sociální péče v zařízeních sociální péče;
- vyhledávání a spojování rodin postižených válečným konfliktem a pomoci opuštěným dětem a sirotkům;
- organizace a materiálně technické přípravy rekvalifikace a profesní přípravy pracovních sil z hlediska potřeb válečného hospodářství;
- organizace a materiálně technické přípravy k vyhledávání vhodných osob z řad uchazečů o zaměstnání pro povolávání do pracovní výpomoci nebo pracovní povinnosti.

MPSV provádí kontrolu přijímaných opatření v oblasti zajišťování bezpečnosti ČR k připravenosti na řešení vojenských i nevojenských krizových situací u přímo řízených organizací.

4.2.9. Ministerstvo životního prostředí

Ministerstvo životního prostředí je orgánem státní správy pro ochranu životního prostředí a v rámci bezpečnostního systému zajišťuje:

- zpracování krizového plánu resortu a zpracování koncepce krizového řízení a zpracování jejich výstupů do příslušných legislativních a koncepčních dokumentů (celostátní koncepce ochrany přírody a krajiny, celostátní koncepce technické ochrany životního prostředí, státní politika životního prostředí) za účelem zmírnění následků ohrožení životního prostředí;
- postupy pro řešení povodní, dlouhodobých inverzních situací, průmyslových havárií způsobených nebezpečnými chemickými látkami, znečištění ovzduší, nadměrného hromadění odpadů, zejména nebezpečných, odstraňování starých ekologických zátěží a starých důlních děl, sesuvů půd a řícení skal, škodlivých účinků nebezpečných chemických látek;
- ochranu před povodněmi;

- vypracování informačního systému krizového řízení v oblasti životního prostředí;
- zpracování dokumentů o zdrojích krizových rizik a omezení jejich škodlivého působení na životní prostředí;
- modernizaci předpovědní, varovné a hlásné služby;
- vymezení oblastí z náchylností k porušení stability svahů a řízení skal;
- podporu ochrany systému kritické infrastruktury v rámci resortu životního prostředí;
- opatření v oblasti obrany v rámci resortu životního prostředí.

4.2.10. Ministerstvo spravedlnosti

Ministerstvo spravedlnosti je ústředním orgánem státní správy pro soudy a státní zastupitelství. V souladu s kompetenčním zákonem se v oblasti bezpečnosti podílí zejména na plnění úkolů vnitřní bezpečnosti státu. Resortní organizace (soudy, státní zastupitelství a Vězeňská služba ČR) plní zejména úkoly na úsecích boje proti závažné hospodářské a finanční kriminalitě, korupci, nelegálnímu obchodu s drogami a organizovanému zločinu.

4.2.11. Ministerstvo pro místní rozvoj

Ministerstvo pro místní rozvoj (dále jen MMR) je ústředním orgánem státní správy ve věcech regionální politiky, politiky bydlení, rozvoje domovního a bytového fondu a pro věci nájmu bytů a nebytových prostor, územního plánování a stavebního řádu, investiční politiky, cestovního ruchu a pohřebnictví. MMR

- spravuje finanční prostředky určené k zabezpečování politiky bydlení a regionální politiky státu;
- koordinuje činnosti ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy při zabezpečování politiky bydlení a regionální politiky státu, včetně koordinace financování těchto činností, pokud tyto prostředky přímo nespravuje.

MMR zabezpečuje informační metodickou pomoc vyšším územním samosprávným celkům, městům, obcím a jejich sdružením a zajišťuje činnosti spojené s procesem zapojování územních samosprávných celků do evropských regionálních struktur.

4.2.12. Ministerstvo zdravotnictví

Ministerstvo zdravotnictví (dále jen MZ) je ústředním orgánem státní správy pro zdravotní péči, ochranu veřejného zdraví, zdravotnickou vědeckovýzkumnou činnost, zdravotnická zařízení v přímé řídicí působnosti, vyhledávání, ochranu a využívání přírodních léčivých zdrojů, přírodních léčebných lázní a zdrojů přírodních minerálních vod, léčiva a prostředky zdravotnické techniky pro prevenci, diagnostiku a léčení lidí, zdravotní pojištění a zdravotnický informační systém.

4.2.13. Ministerstvo kultury

Ministerstvo kultury je ústředním orgánem státní správy pro umění, kulturně výchovnou činnost, kulturní památky, pro věci církví a náboženských společností, pro věci tisku, včetně vydávání neperiodického tisku a jiných informačních prostředků, pro rozhlasové a televizní vysílání, nestanoví-li zvláštní zákon jinak, dále pro provádění autorského zákona a pro výrobu a obchod v oblasti kultury.

4.2.14. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy je ústředním orgánem státní správy pro předškolní zařízení, školská zařízení, základní školy, střední školy a vysoké školy, pro vědní politiku, výzkum a vývoj, včetně mezinárodní spolupráce v této oblasti, a pro vědecké hodnosti, pro státní péči o děti, mládež, tělesnou výchovu, sport, turistiku a sportovní reprezentaci státu.

4.2.15. Správa státních hmotných rezerv

Správa státních hmotných rezerv (dále jen SSHR) je v oblasti bezpečnosti ČR podle zákona č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv, v platném znění, ústředním orgánem státní správy pro:

- hospodářská opatření pro krizové stavy;
- státní hmotné rezervy;
- ropnou bezpečnost.

SSHR zabezpečuje:

- koordinaci ústředních správních úřadů při zajišťování hospodářských opatření pro krizové stavy;

- provozování celostátního informačního systému na podporu hospodářských opatření pro krizové stavy;
- tvorbu a udržování státních hmotných rezerv v souladu s plánem vytváření civilních zdrojů k zajištění bezpečnosti ČR;
- celostátní koordinaci příprav a mezinárodní aktivity k zajištění ropné bezpečnosti ČR.

4.2.16. Česká národní banka

Postavení České národní banky (dále jen ČNB) a její místo v bezpečnostním systému ČR vymezuje zejména zákon č. 6/1993 Sb.. Je ústřední bankou ČR. Jejím hlavním cílem je péče o cenovou stabilitu. V souladu s hlavním cílem ČNB:

- určuje měnovou politiku;
- vydává bankovky a mince;
- řídí peněžní oběh, platební styk a zúčtování bank, pečuje o jejich plynulost a hospodárnost a podílí se na zajištění bezpečnosti, spolehlivosti a efektivnosti platebních systémů;
- vykonává bankovní dohled nad činností bank, poboček, zahraničních bank a konsolidačních celků, jejichž součástí je banka se sídlem v ČR, a pečuje o bezpečné fungování a účelný rozvoj bankovního systému v ČR.

Při krizových situacích ČNB:

- v oboru své působnosti stanoví a uskutečňuje opatření k zajišťování obrany státu včetně plánování prostředků na ně;
- na návrh guvernéra ČNB za stavu ohrožení státu a válečného stavu může vláda nařízením omezit nebo zakázat nakládání s prostředky v českých korunách na účtech u bank.

Za stavu ohrožení státu a válečného stavu může guvernér ČNB:

- rozhodnout o zásadních měnově politických opatřeních ČNB;
- stanovit kurs české koruny vůči cizím měnám;
- navrhnout vládě omezení nebo zákaz nakládání s prostředky v českých korunách na účtech u bank;
- omezit nebo zakázat bezhotovostní a hotovostní převody mezi bankami;

- přerušit nebo zastavit správní řízení vedená podle zvláštního právního předpisu;
- omezit nebo zakázat výkon činností uvedených v povolení působit jako banka;
- omezit nebo zakázat nákup a vývoz devizových hodnot a čerpání prostředků z devizových účtů, zavést nabídkovou povinnost devizových hodnot a stanovit její rozsah, omezit rozsah oprávnění v devizových povoleních a devizových licencích;
- omezit nebo zakázat bankám poskytování úvěrů;
- omezit nebo zakázat vývoz české měny.

4.2.17. Český telekomunikační úřad

Český telekomunikační úřad je dle zákona č.151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů správním úřadem pro výkon státní správy včetně regulace ve věcech telekomunikací a plní následné specifické úkoly v oblasti zajišťování bezpečnosti ČR:

- vykonává správu kmitočtového spektra, zpracovává a přiděluje části kmitočtových pásem určené pro vojenské účely, a to ve spolupráci s MO ČR;
- bez ohledu na pořadí došlých žádostí rozhoduje o povolení k provozování vysílacích rádiových zařízení nezbytných k zajištění činnosti orgánů MV ČR, Bezpečnostní informační služby, Policie ČR pro bezpečnostní účely, Hasičského záchranného sboru ČR, zdravotní záchranné služby a služby pátrání celního úřadu;
- může rozhodnout o nevydání povolení k provozování vysílacích rádiových zařízení vyžaduje-li to bezpečnost státu nebo to vyžaduje dodržování závazků vyplývajících z mezinárodní smlouvy, kterou je ČR vázána. Z uvedených důvodů může rozhodnout o odnětí již vydaného povolení k provozování vysílacích rádiových zařízení;
- uděluje krátkodobá povolení k provozování vysílacích rádiových zařízení (např. i pro zajištění pobytu cizích vojsk na našem území vyplývající z mezinárodních smluv);
- rozhoduje o změně nebo odnětí přidělených čísel vyžaduje-li to bezpečnost státu;
- při udělování telekomunikačních licencí uplatňuje hledisko bezpečnosti státu, které zakotvuje v udělených licencích a dle uvedeného hlediska může rozhodnout o odnětí telekomunikační licence;

- na základě žádosti přednostně zjišťuje zdroje rušení provozu telekomunikačních zařízení MO a ozbrojených sil ČR, MV, Bezpečnostní informační služby, Policie ČR, Hasičského záchranného sboru ČR, zdravotní záchranné služby, služby pátrání celního úřadu a Vězeňské služby;
- při výkonu Státní inspekce telekomunikací se zaměřuje i na plnění výše stanovených povinností a podmínek, včetně organizačního zajištění přednostního poskytování telekomunikační služby orgánům státní správy a samosprávy, ozbrojeným silám, ozbrojeným bezpečnostním sborům a záchranným sborům na období krizových situací, včetně tísňového volání v systému IZS.

4.2.18. Nejvyšší kontrolní úřad

Dle zákona 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, je Nejvyšší kontrolní úřad (dále jen NKÚ) nezávislý kontrolní orgán ČR.

NKÚ vykonává kontrolu:

- hospodaření se státním majetkem a finančními prostředky vybíranými na základě zákona ve prospěch právnických osob s výjimkou prostředků vybíraných obcemi nebo kraji v jejich samostatné působnosti;
- státního závěrečného účtu ČR;
- plnění státního rozpočtu ČR;
- hospodaření s prostředky, poskytnutými ČR ze zahraničí, a s prostředky, za něž převzal stát záruky;
- vydávání a umořování státních cenných papírů;
- zadávání státních zakázek.

Kontrolu vykonává NKÚ, nestanoví-li zvláštní zákon jinak, u organizačních složek státu a u právnických a fyzických osob.

Úřad vykonává kontrolu hospodaření ČNB v oblasti výdajů na pořízení majetku a výdajů na provoz ČNB.

4.2.19. Národní bezpečnostní úřad

Národní bezpečnostní úřad (dále jen NBÚ) je v oblasti bezpečnosti podle zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů,

v platném znění, ústředním správním úřadem pro oblast ochrany utajovaných skutečností a pro oblast bezpečnostní způsobilosti fyzických osob.

NBÚ pro zabezpečení obrany:

- zajišťuje jednotné provádění ochrany utajovaných skutečností v ČR;
- vede ústřední registry utajovaných skutečností poskytovaných v rámci mezinárodních styků;
- zajišťuje a koordinuje kryptologický výzkum a vývoj, řídí kryptografickou ochranu utajovaných skutečností a zajišťuje kryptoanalytické služby;
- zajišťuje a koordinuje výzkum, vývoj a výrobu prostředků k ochraně utajovaných skutečností a provádí nebo zajišťuje jejich certifikaci a distribuci;
- zajišťuje certifikaci informačních systémů určených k nakládání s utajovanými skutečnostmi;
- zajišťuje a ve stanoveném rozsahu provádí bezpečnostní prověrky fyzických osob a organizací;
- zajišťuje a ve stanoveném rozsahu provádí ověřování bezpečnostní způsobilosti fyzických osob;
- vykonává státní dozor v oblasti ochrany utajovaných skutečností a v oblasti bezpečnostní způsobilosti fyzických osob;
- vydává bezpečnostní standardy.

4.2.20. Státní úřad pro jadernou bezpečnost

Dle zákona č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů vykonává Státní úřad pro jadernou bezpečnost státní správu a dozor při využívání jaderné energie a ionizujícího záření a v oblasti radiační ochrany.

4.3. Výkonné prvky bezpečnostního systému ČR

Hlavními výkonnými prvky bezpečnostního systému ČR jsou ozbrojené síly ČR, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory, záchranné služby a havarijní služby. Specifické úkoly při zajišťování bezpečnosti na obecní úrovni plní obecní policie, která je orgánem obce zřízeným obecním zastupitelstvem.

4.3.1. Ozbrojené síly ČR

Postavení, úkoly ozbrojených sil ČR, jejich řízení, příprava a vybavení je dána zejména zákonem č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR, ve znění pozdějších předpisů. Ozbrojené síly ČR se člení na Armádu ČR, Vojenskou kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž.

Jejich základním úkolem je připravovat se k obraně ČR a bránit ji proti vnějšímu napadení. Armádu ČR lze rovněž použít zejména k:

- střežení objektů důležitých pro obranu státu;
- plnění úkolů Policie ČR vymezených v § 14b zákona č. 219/1999 Sb.;
- záchranným pracím a k odstranění jiného hrozícího nebezpečí;
- letecké přepravě ústavních činitelů;
- zabezpečení letecké zdravotnické dopravy;
- zajištění letecké pátrací služby a záchrany;
- zabezpečování přepravy na základě rozhodnutí vlády.

Armáda ČR je řízena MO, jehož součástí je Generální štáb Armády ČR, který zabezpečuje velení. Hradní stráž je podřízena náčelníkovi Vojenské kanceláře prezidenta republiky.

4.3.2. Policie ČR

Policie ČR byla zřízena zákonem č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů, a to jako ozbrojený bezpečnostní sbor. Je podřízena MV a je tvořena Policejním prezídiem ČR, útvary s působností na celém území ČR a útvary s územně vymezenou působností. Činnost Policie ČR při plnění úkolů podle zákona o Policii ČR řídí Policejní prezídium ČR, v jehož čele stojí policejní prezident, jmenovaný ministrem vnitra, kterému za činnost Policie ČR také odpovídá.

Policie ČR plní zejména úkoly ve věcech vnitřního pořádku a bezpečnosti. Základem činnosti Policie ČR je:

- ochrana celospolečenských zájmů a hodnot, zejména státu, ústavních základů a institucí, zabezpečení nerušeného výkonu funkce všech orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní;

- ochrana fyzických osob, jejich životů, zdraví, lidské důstojnosti, jakož i právnických osob;
- ochrana majetku, a to bez rozdílu jeho vlastníků.

V souladu s Nařízením vlády č. 397/1992 Sb., kterým se podrobněji stanoví úprava vztahu Policie ČR k orgánům obcí a obecní policii, plní úkoly při ochraně veřejného pořádku ve spolupráci s orgány obcí a obecní policií.

Policie ČR patří k základním složkám IZS a zajišťuje připravenost k řešení krizových situací spojených s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem na území kraje.

4.3.3. Hasičský záchranný sbor ČR

Hasičský záchranný sbor ČR (dále jen HZS ČR) byl zřízen zákonem č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Vedle ozbrojených sil ČR a Policie ČR patří k hlavním výkonným prvkům bezpečnostního systému ČR a mezi základní složky IZS. Základním posláním HZS ČR je chránit životy lidí a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech. HZS ČR plní úkoly v rozsahu a za podmínek stanovených zejména v zákoně o IZS, v krizovém zákoně a v zákoně č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

HZS tvoří generální ředitelství HZS, které je součástí MV a hasičské záchranné sbory krajů. GŘ HZS a HZS krajů zřizují na své úrovni operační a informační střediska (dále jen OPIS), která jsou ve smyslu zákona o IZS stálým orgánem pro koordinaci složek IZS. V rámci svěřené působnosti generální ředitelství HZS ČR koordinuje civilní nouzové plánování a zabezpečuje oblast havarijního plánování a v rámci svěřené působnosti i oblast krizového plánování. V oblasti ochrany obyvatelstva zabezpečuje a koordinuje činnost při plnění úkolů civilní ochrany.

4.3.4. Zdravotnická záchranná služba

MZ podle zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění zákona České národní rady č. 548/1991 Sb. (úplné znění s působností pro ČR č. 86/1992 Sb.) vydalo vyhlášku č. 434/1992 Sb. ze dne 28. července 1992 o zdravotnické záchranné službě.

Zdravotnická záchranná služba (dále jen ZZS) poskytuje přednemocniční neodkladnou péči o postižené osoby na místě vzniku jejich úrazu nebo náhlého

onemocnění a během jejich dopravy k dalšímu odbornému ošetření a při jejich předání do zdravotnického zařízení, které

- bezprostředně ohrožuje život postiženého;
- může vést prohlubováním chorobných změn k náhlé smrti;
- způsobí bez rychlého poskytnutí odborné první pomoci trvalé chorobné změny;
- působí náhlé utrpení a náhlou bolest;
- působí změny chování a jednání postiženého, ohrožují jeho samotného nebo jeho okolí.

ZZS nepřetržitě zabezpečuje, organizuje a řídí prostřednictvím jednotného spojového systému:

- kvalifikovaný příjem, zpracování a vyhodnocení tísňových výzev a určení nejvhodnějšího způsobu poskytování přednemocniční neodkladné péče;
- poskytování nebo zajištění přednemocniční neodkladné péče na místě vzniku úrazu nebo náhlého onemocnění, při dopravě postiženého a při jeho předávání ve zdravotnickém zařízení odborně způsobilém k poskytování zdravotní péče.

Síť ZZS musí být organizována tak, aby byla zabezpečena dostupnost přednemocniční neodkladné péče a její poskytnutí do 20 minut od přijetí tísňové výzvy, s výjimkou případů hodných zvláštního zřetele. Zřizovatelem ZZS jsou kraje.

5. POSTAVENÍ A ÚKOLY ORGÁNŮ ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ PŘI PŘÍPRAVĚ NA ŘEŠENÍ MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ

Přípravenost kraje na řešení mimořádných událostí a krizových situací zajišťují **orgány kraje, orgány obce s rozšířenou působností** zajišťují připravenost v rámci správního území, v němž tato obec vykonává státní správu v přenesené působnosti a **orgány obce** zajišťují připravenost obce. Jejich pravomoci a odpovědnost jsou stanoveny v platné legislativě.

Bezpečnostní systém ČR byl vytvářen za doby existence okresních úřadů, které byly základním prvkem státní správy na území a jejich role v oblasti zajišťování bezpečnosti ČR byla tudíž jasnější a zřetelnější. Úlohu spojovacího článku mezi kraji a obcemi převzaly po reformě veřejné správy ORP.

5.1. Orgány kraje

Orgány kraje zajišťují v mezích své působnosti přípravu kraje na řešení mimořádných událostí, krizových situací, provádění záchranných a likvidačních prací a ochranu obyvatelstva. Podle potřeby poskytují také plánovanou pomoc na vyžádání. Při krizových situacích, včetně stavu ohrožení státu a válečného stavu jsou odpovědné za řešení krizových situací v rámci kraje, případně za provedení stanovených krizových opatření v podmínkách kraje.

Hejtman organizuje IZS na úrovni kraje, koordinuje a kontroluje přípravu na mimořádné události prováděnou orgány kraje, územními správními úřady s krajskou působností, právníckými a fyzickými osobami a v některých případech koordinuje záchranné a likvidační práce při řešení mimořádné události vzniklé na území kraje. Hejtman schvaluje havarijní plán kraje, vnější havarijní plán a poplachový plán IZS kraje. Za stavu nebezpečí hejtman podle účelu a podmínek konkrétní krizové situace pak koordinuje záchranné a likvidační práce, poskytování zdravotnické pomoci, provádění opatření k ochraně veřejného zdraví a bezodkladných pohřebních služeb, organizuje a koordinuje evakuaci, nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva, zajišťuje ochranu majetku a podílí se na zajištění veřejného pořádku na území, kde byla

provedena evakuace, organizuje a koordinuje humanitární pomoc, chrání práva a oprávněné zájmy bezprostředně ohrožených osob, které jsou povinny strpět záchranné práce prováděné v zájmu ochrany životů a zdraví osob.

Hejtman, v Praze primátor hl. města Prahy, může vyhlásit stav nebezpečí pro území kraje nebo jeho část. Vláda může jeho rozhodnutí zrušit v případě, že nejsou splněny podmínky pro jeho vyhlášení. Za stavu nebezpečí je oprávněn rozhodnout o ukládání pracovní výpomoci nebo povinnosti poskytnout věcné prostředky k řešení krizové situace, nařídít bezodkladné provádění staveb, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb za účelem zmírnění nebo odvrácení ohrožení, případně také nařídít hlášení přechodné změny pobytu osob, nařídít vykonávání péče o děti a mládež, pokud tuto péči nemohou v krizové situaci vykonávat rodiče nebo jiný zákonný zástupce, zajistit přednostní zásobování dětských a zdravotnických zařízení a bezpečnostních sborů, zabezpečit náhradní způsob rozhodování o dávkách sociálního zabezpečení (péče) a jejich výplatě. Hejtman může také za stavu nebezpečí vyhlásit potřebná regulační opatření.

Krajský úřad při přípravě a řešení mimořádných událostí organizuje součinnost mezi obecními úřady ORP a dalšími správními úřady a obcemi v kraji, zejména při zpracování poplachového plánu IZS, zajišťuje havarijní připravenost a ověřuje ji cvičeními, usměrňuje IZS na úrovni kraje, sjednocuje postupy obecních úřadů ORP a územních správních úřadů s krajskou působností v oblasti ochrany obyvatelstva, zpracovává plán k provádění záchranných a likvidačních prací na území kraje (havarijní plán kraje), zpracovává poplachový plán IZS kraje, spolupracuje při zpracování a aktualizaci povodňového plánu kraje podle zvláštního právního předpisu, v určených případech zpracovává ve spolupráci s dotčenými obecními úřady ORP plán k provádění záchranných a likvidačních prací v okolí zdroje nebezpečí (vnější havarijní plán).

Na zabezpečování připravenosti kraje na mimořádné události a na krizové situace se podílí významně HZS kraje a Policie ČR. Např. HZS zabezpečuje zpracování krizového plánu kraje, který schvaluje hejtman, při přípravě a řešení mimořádných událostí plní úkoly krajského úřadu, organizuje zjišťování a označování nebezpečných oblastí, provádění dekontaminace a dalších ochranných opatření, organizuje

a koordinuje evakuaci, nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva, organizuje a koordinuje humanitární pomoc. Při řešení krizových situací plní úkoly stanovené vládou, ministerstvy a jinými správními úřady. Za stavu nebezpečí HZS kraje kromě jiných činností zabezpečuje varování a vyrozumění, organizuje zjišťování a označování nebezpečných oblastí, provádění dekontaminace a dalších ochranných opatření.

5.2. Orgány obce s rozšířenou působností

Orgány ORP plní úkoly při přípravě na mimořádné události a při přípravě na řešení krizových situací obdobně jako orgány obce.

Obecní úřad ORP zajišťuje dále prostřednictvím HZS kraje také připravenost správního obvodu obecního úřadu ORP na mimořádné události, provádění záchranných a likvidačních prací a ochranu obyvatelstva.

Starosta ORP při řešení mimořádné události vzniklé ve správním obvodu obecního úřadu ORP koordinuje záchranné a likvidační práce při řešení mimořádné události, pokud jej o koordinaci požádal velitel zásahu. Pro koordinaci záchranných a likvidačních prací může starosta ORP použít krizový štáb své obce. Při této koordinaci je starosta ORP povinen předávat prostřednictvím OPIS IZS ministerstvu vnitra zprávy o průběhu záchranných a likvidačních prací. Prostřednictvím OPIS IZS kraje je starosta ORP oprávněn vyžadovat podle příslušného poplachového plánu IZS pomoc, tj. poskytnutí potřebných sil, věcných prostředků nebo činností složek IZS. Starosta ORP schvaluje také vnější havarijní plány.

5.3. Orgány obce

Orgány obce zajišťují připravenost obce na mimořádné události a podílejí se na provádění záchranných a likvidačních prací a na ochraně obyvatelstva, tzn. přímo ani prostřednictvím HZS kraje provádění záchranných a likvidačních prací nerealizují, ale společně s IZS se na nich pouze podílí.

Obecní úřad kromě organizace přípravy na mimořádné události zajišťuje varování, evakuaci a ukrytí osob před hrozícím nebezpečím, pokud zvláštní právní

předpis nestanoví jinak, hospodaří s materiálem civilní ochrany, poskytuje HZS kraje podklady a informace potřebné ke zpracování havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu a podílí se na zajištění nouzového přežití obyvatel obce. K tomuto účelu je obec oprávněna zřizovat zařízení CO. Obecní úřad seznamuje také právnické a fyzické osoby v obci s charakterem možného ohrožení, s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi a ochranou obyvatelstva a organizuje jejich školení.

Starosta obce při provádění záchranných a likvidačních prací zajišťuje varování osob nacházejících se na území obce před hrozícím nebezpečím, organizuje v dohodě s velitelem zásahu nebo se starostou ORP evakuaci osob z ohroženého území obce a organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatel obce. Je oprávněn vyzvat právnické a fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci.

Orgány obce zajišťují také připravenost obce na řešení krizových situací. Za tím účelem obecní úřad zejména rozpracovává úkoly krizového plánu kraje (pokud je jí tato povinnost uložena HZS kraje - jedná se pak o tzv. určenou obec), poskytuje HZS kraje podklady a informace potřebné ke zpracování krizového plánu kraje a plní další úkoly stanovené krajským úřadem při přípravě na krizové situace. Starosta určené obce zřizuje bezpečnostní radu obce, která je koordinačním orgánem pro přípravu na krizové situace. Jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací pak zřizuje také krizový štáb obce.

Obecní úřad seznamuje právnické a fyzické osoby s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení. Starosta obce odpovídá za připravenost obce k řešení krizových situací, za údržbu a provoz informačních a komunikačních prostředků a pomůcek krizového řízení určených Ministerstvem vnitra.

Při vyhlášení krizového stavu mají orgány obce povinnost zajistit provedení krizových opatření v podmínkách obce a je-li to nutné, je obec oprávněna vydat nařízení obce (vydává rada obce). Náklady vynaložené na provedení krizových opatření stanovených obcí uhrazuje obec z obecního rozpočtu.

Starosta obce v době krizového stavu zabezpečuje varování osob nacházejících se na území obce před hrozícím nebezpečím, nařizuje a organizuje evakuaci osob z ohroženého území obce, organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití

obyvatel obce, je oprávněn požádat právnické a fyzické osoby o poskytnutí dobrovolné pomoci, plní úkoly a opatření uvedené v krizovém plánu kraje a zajišťuje organizaci dalších nezbytných opatření. Nařízení a organizování evakuace starostou obce podle krizového zákona v případě, že evakuace není nařízena vládou za trvání nouzového stavu, je krizovým opatřením tohoto orgánu obce. Vláda v době trvání nouzového stavu, je za podmínek uvedených v krizovém zákoně oprávněna nařídít evakuaci osob a majetku z vymezeného území. Nepředpokládá se však, že by z úrovně vlády bylo možné tento úkol blíže, resp. do detailů specifikovat bez znalosti problematiky a skutečného stavu hrozícího nebezpečí. Z toho důvodu je třeba chápat, že starosta, jako orgán krizového řízení, je oprávněn nařídít evakuaci při všech krizových stavech a případně, pokud to nařízení vlády v souvislosti s vyhlášeným nouzovým stavem ukládá nebo připouští, konkretizovat nařízenou evakuaci na podmínky obce.

V souvislosti s problematikou evakuace je potřeba zmínit, že již za stavu realizace záchranných a likvidačních prací k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, může velitel zásahu, ještě před vyhlášením krizového stavu, nařídít evakuaci osob, případně stanovit i jiná dočasná opatření k ochraně života, zdraví, majetku a životního prostředí (§ 19 odst. 3 písm. a) zákona č. 239/2000 Sb.). Dále pak, že starosta obce organizuje s velitelem zásahu nebo se starostou ORP evakuaci osob z ohroženého území obce (§ 16 písm. b) zákona č. 239/2000 Sb..

Pokud starosta obce nařídí evakuaci osob z ohroženého území obce v souladu s krizovým zákonem jako jedno z krizových opatření, pak je fyzická osoba povinná strpět omezení vyplývající z krizových opatření a tudíž podrobit se nařízené evakuaci.

6. SYSTÉM BEZPEČNOSTNÍCH RAD

6.1. Bezpečnostní rada státu

BRS je zřízena ústavním zákonem č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR, v platném znění. Je stálým pracovním orgánem vlády, který v rozsahu pověření stanoveném vládou koordinuje a vyhodnocuje problematiku bezpečnosti ČR a připravuje vládě návrhy k jejímu zajišťování. Základním úkolem BRS je podílet se na tvorbě spolehlivého a funkčního bezpečnostního systému ČR, zabezpečovat koordinaci a kontrolu opatření k zajištění bezpečnosti ČR a mezinárodních závazků. V návaznosti na aktuální rizika a hrozby v oblasti bezpečnosti ČR BRS připravuje vládě návrhy opatření v této oblasti a opatření na řešení vzniklých krizových situací. Závěry a analýzy BRS jsou využívány také pro zpracování krizových plánů na jednotlivých úrovních krizového řízení.

6.2. Ústřední krizový štáb

ÚKŠ je podle krizového zákona pracovním orgánem vlády k řešení krizových situací. ÚKŠ není ve smyslu platné legislativy výkonným orgánem, ale pouze připravuje a předkládá návrhy na řešení krizových situací BRS nebo v případě nebezpečí z prodlení přímo vládě. Zabezpečuje zejména operativní koordinaci, sledování a vyhodnocování stavu realizace opatření přijímaných vládou, ministerstvy a jinými správními úřady k zamezení vzniku nebo k řešení vzniklé krizové situace, nebo jiné závažné situace a poskytuje podporu činnosti orgánům krizového řízení územních správních úřadů a orgánům územní samosprávy.

Podle charakteru krizové situace předseda vlády jmenuje předsedou ÚKŠ ministra obrany (krizová situace vojenského charakteru – vnější vojenské ohrožení ČR, plnění spojeneckých závazků v zahraničí a účast ozbrojených sil ČR v mezinárodních operacích na obnovení a udržení míru) nebo ministra vnitra (krizová situace nevojenského charakteru – ostatní druhy ohrožení ČR, při poskytování humanitární pomoci většího rozsahu do zahraničí a při zapojení ČR do mezinárodních záchranných operací v případě havárií a živelních pohrom).

6.2.1. Ústřední povodňová komise

V období mimo povodeň a po dobu povodní je v souladu s platnou legislativou (vodní zákon) připraven systém povodňových orgánů obcí, ORP (v hl. městě Praze městských částí) a krajů, zastřešený **Ústřední povodňovou komisí** v gesci ministra životního prostředí. Tyto orgány řídí, kontrolují, koordinují a v případě potřeby ukládají úkoly v celém rozsahu řízení ochrany před povodněmi a informují vládu.

6.2.2. Ústřední nákazová komise

Za účelem předcházení nebezpečným nákazám a jejich zdolávání je v gesci ministra zemědělství vytvářena **Ústřední nákazová komise** jako jeho trvalý poradní orgán a u krajských veterinárních správ jsou vytvářeny nákazové komise.

6.2.3. Ústřední epidemiologická komise

Ochrana veřejného zdraví při hrozících nebo vzniklých epidemiích je zabezpečována prostřednictvím orgánů veřejného zdraví, kterými jsou především MZ a krajské hygienické stanice. Pro případ výskytu pandemie chřipky vyvolané novou variantou chřipkového viru vláda svým usnesením ze dne 8. listopadu 2006 zřídila **Ústřední epidemiologickou komisi** pro řešení výskytu závažných infekčních onemocnění v České republice.

6.3. Bezpečnostní rada kraje a obce

Na úrovni krajů a určených obcí působí jako koordinační orgány pro přípravu na krizové situace bezpečnostní rady krajů a bezpečnostní rady obcí. Jejich členy jsou vždy zástupci základních složek IZS (Policie ČR, HZS, ZZS a zástupci armády). Pracovním orgánem hejtmána nebo starosty k řešení krizových situací jsou u krajů krizové štáby krajů a u obcí krizové štáby obcí.

7. POSTAVENÍ A ÚKOLY FYZICKÝCH A PRÁVNICKÝCH OSOB PŘI PŘÍPRAVĚ NA ŘEŠENÍ MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ

Povinností fyzických osob je aktivně přistupovat k ochraně svého života, zdraví a majetku před následky předpokládaných mimořádných událostí a krizových situací a nikoliv jen pasivně očekávat, co pro něj příslušné správní úřady, orgány územní samosprávy a záchranáři udělají. Orgány územních samosprávných celků seznamují právnické a fyzické osoby ve svém správním obvodu s charakterem možného ohrožení a s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi a ochranou obyvatelstva.

Při provádění záchranných a likvidačních prací je velitel zásahu nebo starosta obce oprávněn vyzvat fyzické a právnické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci. Některé osoby jsou od povinnosti poskytnout osobní nebo věcnou pomoc osvobozeny (ženy, osoby do 18 let a nad 62 let, poslanci, postižené osoby atd.). Poskytnutí pomoci však mohou poskytnout dobrovolně.

Právnické osoby a podnikající fyzické osoby jsou v souvislosti se záchrannými a likvidačními pracemi a s jejich přípravou povinny poskytnout osobní nebo věcnou pomoc na přímou výzvu velitele zásahu nebo starosty obce nebo prostřednictvím OPIS IZS. Dále jsou povinny strpět umístění zařízení systému varování a vyrozumění na nemovitostech, které mají ve vlastnictví, a umožnit k nim přístup HZS sboru kraje nebo jím zmocněným osobám za účelem používání, kontroly, údržby a oprav. Pokud jsou vlastníky stavby CO nebo stavby dotčené požadavky CO, jsou povinny dbát při užívání těchto nemovitostí a veškerých činnostech s tím spojených, aby nedošlo ke změně charakteru této stavby ve vztahu k jejímu účelu, a umožnit její využití pro potřeby CO a přístup orgánům HZS nebo jimi zmocněným osobám do těchto objektů za účelem používání, kontroly, údržby a oprav. Pokud provozují školská, zdravotnická, sociální nebo obdobná zařízení, jsou povinny v nich vytvořit podmínky pro výdej ochranných prostředků obyvatelstvu.

Pokud krajský úřad zahrne do havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu konkrétní právnickou osobu nebo podnikající fyzickou osobu, je tato povinna bezplatně poskytnout a aktualizovat požadované podklady a zajistit vůči svým zaměstnancům dotčeným předpokládanou mimořádnou událostí stanovená opatření.

Právnícká osoba nebo podnikající fyzická osoba, která provozuje jaderné zařízení či objekty a zařízení, u kterých je možnost vzniku závažné havárie, je povinna se podílet na přípravě záchranných a likvidačních prací a na zpracování havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu. Poskytuje HZS kraje informace o zdrojích rizik, o pravděpodobných následcích havárií a možných způsobech jejich likvidace, o možných účincích na obyvatele a životní prostředí a o opatřeních připravených ve své působnosti pro zajištění nezbytných sil a prostředků k provedení záchranných a likvidačních prací ve svém objektu nebo zařízení. Vůči svým zaměstnancům pak zajišťuje informování o hrozících mimořádných událostech a plánovaných opatřeních a organizuje jejich přípravu k sebeochraně a vzájemné pomoci.

Při přípravě na krizové situace jsou právnícké osoby a podnikající fyzické osoby povinny se na výzvu příslušného orgánu krizového řízení podílet na zpracování krizových plánů a bezplatně poskytovat a aktualizovat potřebné podklady. Pokud tyto osoby zajišťují plnění opatření vyplývajících z krizového plánu, jsou dále povinny zpracovávat plány krizové připravenosti, tj. plán, ve kterém je upravena příprava příslušné právnícké osoby nebo podnikající fyzické osoby k řešení krizových situací. Správní úřady, územní správní úřady nebo obce mohou uzavřít s právníckými osobami a s podnikajícími fyzickými osobami smlouvy ke splnění úkolů vyplývajících z krizových plánů.

Plánovaná pomoc na vyžádání má na rozdíl od pomoci obecně podstatně vyšší význam, protože na poskytnutí určitých sil, prostředků a služeb se lze spolehnout. Jejich poskytnutí je smluvně garantováno a předem jsou dohodnuty podmínky, formy a postupy pro její poskytnutí. Podle zákona o IZS se jedná o okruh vybraných povinných subjektů, které jsou považovány za potenciální dodavatele plánované pomoci na vyžádání čili jde o případné smluvní strany, které podle své působnosti, kapacit a odborného zaměření své činnosti mohou účinně přispět při řešení mimořádné události. Poskytování plánované pomoci na vyžádání se zahrnuje do poplachového plánu IZS.

Za výdaje vynakládané právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva je jim poskytována náhrada.

8. DISKUSE

Závěrem lze konstatovat, že současný bezpečnostní systém ČR je plně funkční a jeho nastavení a funkčnost byly v uplynulých letech dostatečně ověřeny při různých krizových situacích (např. situace po 11. září 2001, povodně 2002) bez zjištění podstatných nedostatků. Problematikou zajišťování bezpečnosti ČR se pravidelně zabývá vláda ČR. Věnuje pozornost neustálému zdokonalování a přizpůsobování bezpečnostního systému ČR v návaznosti na měnící se bezpečnostní prostředí, hrozby a rizika ohrožení a stav zajišťování bezpečnosti ČR pravidelně vyhodnocuje prostřednictvím Zprávy o zajištění bezpečnosti ČR. Kromě potřebných legislativních norem připravila vláda také řadu základních strategických dokumentů, které představují základní rámec bezpečnostní politiky ČR a ovlivňují funkčnost bezpečnostního systému ČR (Bezpečnostní strategie ČR, Záměr výstavby Informačního systému krizového řízení ČR, Možné scénáře vývoje krizových situací vyžadujících nasazení součástí ozbrojených sil ČR ve prospěch Polici ČR nebo integrovaného záchranného systému, Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015 aj.). Tyto dokumenty byly v řadě případů již i aktualizovány. Jako reakci na zhoršenou bezpečnostní situaci ve světě (např. teroristické útoky) vláda přijímala řadu opatření v rámci ČR, dále přijímala opatření k řešení řady živelních pohrom (např. povodně 2002) a k zapojení ČR při řešení živelních pohrom v zahraničí (např. zemětřesení a tsunami). V Návrhu na optimalizaci současného bezpečnostního systému ČR vláda ve shodě s Bezpečnostní strategií ČR navrhuje jeho další zkvalitnění, zejména posílení spolupráce mezi bezpečnostními radami a krizovými štáby všech stupňů, upřesnění výkonných pravomocí BRS a ÚKŠ a zlepšení koordinace v oblasti vnitřní bezpečnosti. V tomto dokumentu vláda stanovila také zpracovat návrhy příslušných opatření legislativní i nelegislativní povahy. Důležitým záměrem je novelizace tzv. branné a krizové legislativy.

Na základě provedené analýzy připravenosti orgánů státu a orgánů územních samosprávných celků na řešení mimořádných událostí bych v závěru své práce zmínil některé významné oblasti problémů, vyplývající především z nejednotnosti nebo

nekomplexnosti vyřešení problematiky v příslušné legislativě. Některé z těchto problémů jsou uváděny či řešeny i ve vládních strategických dokumentech.

Právní řád ČR například neřeší případ, kdy při krizových situacích nebude možné shromáždit většinu poslanců a senátorů, tzn. ani jedna z komor Parlamentu nebude usnášeníschopná a bude nezbytné přijímat zákony nebo vyhlásit stav ohrožení státu, případně válečný stav. Neřeší ani situaci, kdy nebude usnášeníschopná vláda a bude nezbytné přijímat neprodleně důležitá opatření pro zajištění bezpečnosti státu.

Přestože BRS byla ustavena na základě ústavního zákona, není ústavním orgánem a není jí dána pravomoc přijímat rozhodnutí v oblasti zajištění bezpečnosti ČR. BRS může na základě usnesení vlády žádat v oblasti zajišťování bezpečnosti ČR potřebné informace a analýzy od všech ministrů a vedoucích jiných správních úřadů a ukládat jim úkoly spojené se zajišťováním bezpečnosti ČR, toto oprávnění by však bylo vhodné stanovit jednoznačně zákonem.

Spolupráce BRS s bezpečnostními radami a krizovými štáby krajů v době přípravy na krizové situace i při jejich řešení je pouze na neformální úrovni a není řešena systémově. Tuto spolupráci je potřebné jednoznačně nastavit tak, aby BRS mohla v oblasti zajišťování bezpečnosti státu ukládat úkoly hejtmanům krajů, v Praze primátorovi hl. m. Prahy. Obdobně není řešena systémově spolupráce na úrovni kraj - obec.

Do vytvořeného bezpečnostního systému ČR, právně nastaveného především legislativou v letech 1998 – 2000, zasáhla výrazně reforma veřejné správy prováděná v letech 2000 až 2002. Okresní úřady byly do té doby základním prvkem státní správy na území a jejich role v oblasti zajišťování bezpečnosti ČR byla tudíž jasnější a zřetelnější. Jejich úkoly v této oblasti měly být přeneseny zčásti na krajské úřady, zčásti na nově vzniklé tzv. obce s rozšířenou působností, které vykonávají státní správu v přenesené působnosti na určeném správním území. V této souvislosti se však nepodařilo dostatečně doladit místo a úlohu nově vzniklých ORP. ORP nemají stanoveny žádné povinnosti a tudíž ani žádná oprávnění ve vztahu k obcím ve správním obvodu, v němž vykonávají státní správu. Krizový zákon zná pouze tzv. *určené obce*, jimiž jsou v podstatě všechny ORP. Avšak ani působnost určených obcí není stanovena

tak, aby umožňovala bezproblémové zabezpečení úkolů při přípravě na mimořádné události a při řešení krizových situací na příslušném teritoriu. Je třeba jasně vymezit vztahy mezi kraji a ORP a následně mezi ORP a obcemi, zejména vztahy mezi jejich představiteli (hejtman a starosta), ale i vztahy mezi bezpečnostními radami a krizovými štáby, a přiznat příslušným orgánům územních samosprávných celků nejen potřebné pravomoci, ale také odpovědnosti. V krizovém zákoně nejsou například ORP stanoveny vůbec žádné pravomoci. Pro řešení krizových situací tak byl úplně vypuštěn mezistupeň mezi krajem a obcí. Po vyhlášení krizového stavu je ORP tudíž obcí jako každá jiná a orgány kraje by ve smyslu platného znění zákona měly řídit přímo každou jednotlivou obec ve svém správním obvodu a koordinovat přímo záchranné a likvidační práce, takže například v jihočeském kraji by měly orgány kraje přímo řídit 623 obcí. Ve smyslu zákona o IZS může starosta ORP koordinovat záchranné a likvidační práce ve správním obvodu ORP pouze na žádost velitele zásahu a hejtman pouze na žádost velitele zásahu, případně starosty ORP. V době povodní ve smyslu zákona o vodách řídí ochranu před povodněmi příslušné povodňové komise v rámci své územní působnosti. Dojde-li však k vyhlášení krizového stavu, přejímá však řízení ochrany před povodněmi příslušný orgán ve smyslu krizového zákona, neboť povodňová komise se stává součástí krizového štábu.

Nejsou jasně uvedeny pravomoci a odpovědnosti pro každý stupeň krizového řízení. Odpovědnost za plnění úkolu není dána tomu, kdo tyto úkoly plní. Např. není jasně stanovena pravomoc hejtmána vůči nečlenům bezpečnostní rady kraje a krizového štábu kraje vůči správním úřadům a právníkům a fyzickým osobám v kraji.

Při přípravě na řešení mimořádné události a při jejich řešení není systematicky vyřešena také rozdílná územní působnost jednotlivých orgánů státu, orgánů územních samosprávných celků a složek IZS.

Jedním ze závažných limitujících faktorů dalšího zvyšování úrovně efektivnosti přijímaných opatření v systému ochrany před mimořádnými událostmi zůstává výše rozpočtovaných finančních prostředků. Není dořešeno financování IZS. Je dlouhodobě neúnosné, aby jen rozpočty státu, krajů a obcí byly jedinými zdroji pro udržení úrovně ochrany před mimořádnými událostmi. Dosud se nepodařilo zapojit do financování IZS

např. pojišťovací sektor formou tzv. požární daně nebo jinak nazvaného odvodu z majetkových pojištění, ani není vyřešen možný podíl právnických osob, při jejichž podnikání je vysoký potenciál rizika vzniku mimořádných událostí. Úroveň ochrany před účinky mimořádných událostí by mohla být snižována také nedostatkem finančních prostředků při zajišťování a obnově potřebné záchranné techniky a ochranných prostředků složek IZS a při podpoře (dotace) dobrovolných záchranných organizací. Není optimální ani stav, kdy orgány územních samosprávných celků hradí náklady na řešení mimořádných událostí ze svých rozpočtů, neboť neexistuje systém, který by řešil zajištění finančních prostředků pro tyto účely. Za omezení vlastnického nebo užívacího práva, poskytnutí věcné nebo osobní pomoci náleží právnické nebo fyzické osobě peněžní náhrada, kterou poskytuje ve smyslu zákona o IZS krajský úřad, v jehož územním obvodu byla pomoc poskytována, ve smyslu krizového zákona pak orgán krizového řízení, který o omezení práva nebo uložení povinnosti rozhodl. Obdobně se postupuje při náhradě škody.

Problémem, který je nutné v nejbližší době dořešit, je také absence zákona o zdravotnické záchranné službě. ZZS jako jediná ze tří základních složek IZS není zřízena zákonem a její činnost není centrálně zastřešena MZ, neboť její zařízení zřizuje kraj. Je nezbytné, aby zřizovatelem ZZS byl stát s přenesenou působností na kraje, což umožní určovat síť, organizaci, práva a povinnosti ZZS včetně zajištění potřebných finančních prostředků.

9. ZÁVĚR

Závěrem lze konstatovat, že současný právní rámec upravující problematiku řešenou v této bakalářské práci je dostačující pro zajištění plnění základních úkolů státu na úseku jeho bezpečnosti a pro plnění úkolů ochrany obyvatelstva státními orgány, orgány územních samosprávných celků a stanovenými právními a fyzickými osobami. Je však nezbytné realizovat řadu opatření legislativní i nelegislativní povahy, která by měla přispět zejména k jasnému vymezení působností a pravomocí jednotlivých orgánů státu a orgánů územně samosprávných celků při přípravě na mimořádné události a zajistit jednotný postup všech prvků bezpečnostního systému při všech mimořádných situacích.

Přínos této práce vidím především v uceleném pohledu na oblast zajištění přípravy na mimořádné události. Výsledky této práce mohou být použity nejen v našem studijním oboru Radiobiologie a toxikologie, ale i jako zdroj informací zejména pro orgány územně samosprávných celků i pro veřejnost.

10. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. 112 - odborný časopis požární ochrany, IZS a ochrany obyvatelstva, MV - GŘ HZS ČR, Praha
2. Chaloupka, P.: Krizové řízení a integrovaný záchranný systém, Praha, Trivis, 2002
Janošec, J. a kol.: Bezpečnost a obrana České republiky 2015-2025, Praha, MO ČR-AVIS, 2005
3. Kovář, M: Ochrana před přirozenými a zvláštními povodněmi, MV - GŘ HZS ČR, Praha, 2003
4. Kroupa, M., Říha, M.: Integrovaný záchranný systém, Praha, Armex Publishing s.r.o., 2005, ISBN 80-86795-14-4
5. Kroupa, M: Chování obyvatelstva v případě havárie s únikem nebezpečných chemických látek, MV - GŘ HZS ČR, Praha, 2004
6. Kroupa, M: Prostředky individuální ochrany, MV - GŘ HZS, Praha, 2003
7. Linhart, P.: Některé otázky ochrany obyvatelstva, ZSF JU, České Budějovice, 2006
8. MV ČR, odbor bezpečnostní politiky, Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového a řízení a plánování obrany státu, 2004
9. Navrátil, L. a kol.: Aktuální otázky v problematice krizového řízení, ZSF JU, České Budějovice, 2005, ISBN 80-7040-794-8
10. Navrátil, L., Brádka, S.: Úkoly krizového managementu v ochraně obyvatelstva, ZSF JU, České Budějovice, 2006, ISBN 80-7040-881-2
11. Navrátil, L.: Ochrana obyvatelstva, ZSF JU, České Budějovice, 2006, ISBN 80-7040-880-4
12. Vláda ČR, Bezpečnostní strategie České republiky, 2003
13. Vláda ČR, Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015, 2002 ve znění zapracovaných změn v roce 2005
14. Vláda ČR, Návrh optimalizace současného bezpečnostního systému ČR, 2005
15. Vláda ČR, Zpráva o stavu zajištění bezpečnosti ČR v oblasti ochrany před mimořádnými událostmi, 30. března 2006

16. Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu
http://www.mvcr.cz/udalosti/slovník/index_odbor_info.html, 26.2.2007
17. nařízení vlády č. 462/2000 Sb. (k provedení krizového zákona)
18. nařízení vlády č. 463/2000 Sb. (k provedení zákona o IZS)
19. ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
20. ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky
21. vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 434/1992 Sb., o zdravotnické záchranné službě
22. vyhláška Ministerstva obrany č. 280/1999 Sb. (k provedení zákona o zajišťování obrany ČR)
23. vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému
24. vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva
25. zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky (tzv. kompetenční zákon)
26. zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně
27. zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky
28. zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí
29. zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky
30. zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky
31. zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)
32. zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)
33. zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru
34. zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému České republiky
35. zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení (krizový zákon)
36. zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy
37. zákon č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon)

11. KLÍČOVÁ SLOVA

Bezpečnostní rada státu

bezpečnostní systém státu

havarijní plánování

integrovaný záchranný systém

mimořádná událost

ochrana obyvatelstva

12. POUŽITÉ ZKRATKY

BRS	Bezpečnostní rada státu
CO	civilní ochrana
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
GŘ	generální ředitelství
HZS	Hasičský záchranný sbor
IZS	Integrovaný záchranný systém
JSVV	Jednotný systém varování a vyrozumění
MD	Ministerstvo dopravy
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MO	Ministerstvo obrany
MV	Ministerstvo vnitra
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
NBÚ	Národní bezpečnostní úřad
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
OPIS	operační a informační středisko
ORP	obec s rozšířenou působností
RMS	radiační monitorovací síť
SSHR	Správa státních hmotných rezerv
ÚKŠ	Ústřední krizový štáb
ÚSÚ	ústřední správní úřad
ZZS	zdravotní záchranná služba

13. PŘÍLOHY

Příloha 1 – Prvky bezpečnostního systému ČR

Příloha 2 – Krizová a branná legislativa – přehled

Příloha 3 – Třístupňové třídění rizik